

nr 92
2011-04
25kr

DISKULOGEN

med Släktforskarnytt

Judisk släkthistoria

Dalmålarna i Siljansbygden

TeamViewer

ÅRSMÖTET 2011

innehåll

Kort & gott	4
Stockholms Spårvägmuseum	5
De första dalmålarna i Siljansbygden	6
Våra medlemmar	13
Gustaf Westerlunds Släktförening	14
Macspalten	16
Historien om ett namn – historien om Nils Warlin	18
Svenska Haplogruppdatabasen	21
En judisk släkthistoria	23
Årsmötet 2011	26
• Föreningen Dis verksamhetsberättelse 2010	26
• Lantmäteriets tjänster	28
• Dis ekonomi 2010	31
Vad heter orten och vem beslutar vad?	32
TeamViewer löser Disgenproblem över internet	34
När kriget kom	36
Från bilens barndom	37
Nya cd-skivor	38
Insändare	38
DIS informerar	39
Faddrar	40
Styrelsen	41
Regionföreningar	42

Tidningen publiceras efterhand även på hemsidan.
Nästa nummer kommer ut i slutet av juni. Sista dag att lämna material till tidningen är 17 maj.

Foto: Claes-Göran Bergstrand

omslagsbild

36

6

16

18

5

26

14

Fy... farao?

I de senaste numren av Diskulogen har vi haft två artiklar där respektive författare härlett släktskap långt tillbaka i tiden, en av dem rentav tillbaka till Ramses II. Det har kommit en del synpunkter på kvalitén och hållbarheten i dessa artiklar. Kan man verkligen härleda släktskap så långt tillbaka? Nej, det kan man ju förstås inte med något mått av källkritik. Så vad har artiklarna i Diskulogen att skaffa? Vi vill inte censurera tidningen alltför mycket. Det är inte någon vetenskaplig tidskrift med "peer review". Det bör vara ganska högt i tak. Istället hoppas vi att de som inte håller med om innehållet i en artikel själva kommer in med egna artiklar där man kompletterar och bemöter det som publicerats. Så har nu inte skett - ett par medlemmar har hört av sig men ingen har kommit in med någon artikel. Seså, bästa medlemmar, se nu till att komma loss. Diskulogen är till för att skrivas i.

Apropå komma loss, så har jag nu själv lyckats med detta, och därmed har Dis Wiki sett dagens ljus. Begreppet "wiki" är nog känt från wikipedia, alltså ett slags uppslagsverk som alla kan ändra i. Vi har nu alltså i föreningen ett forum där vi kan diskutera, och en wiki där vi kan samarbeta kring olika "dokument" i mycket vid mening. Ett exempel på vad vi kan ha på wikin är en idébank för artiklar till Diskulogen. Andra idéer är hjälpartiklar till DISGEN, Holger, MinSläkt, Reunion, o.s.v.

Artiklar av allmänt genealogiskt intresse passar bra i Rötter-Wiki, ty även förbundet driver en wiki sedan ett par månader tillbaka. Titta gärna, skriv hellre.

Motion är bra. Till årsmötet har det sålunda kommit hela fyra motioner – det är alltså ovanligt många – och styrelsen har svarat ja, ja, tja, och nej. Ja-svaren gäller en motion att bygga en databas över Sveriges historiska personer, eller rättare sagt att forma en arbetsgrupp kring denna tanke; samt verktyg för släktforskning i grupp via internet. Detta är viktiga tankar som ska utredas vidare, och vill du hjälpa till, bästa medlem, så hör av dig.

Tja-svaret gäller distansundervisning. Inte alls så att det är en oviktig fråga, men det pågår redan aktivitet, och vi hoppas att motionären vill hoppa på det tåg som redan rullar.

Nej-svaret gäller ortsnamn och deras historiska anknytning. Nog så viktigt, men inte direkt en Dis-fråga. Däremot borde det finnas intresserade i Dis som kan hjälpa motionären!

Nåja, det faktiska utfallet av motionerna står årsmötet för. Vi har årsmöte i Västerås i år. Tanken är att årsmötet ska vandra runt i landet (inom rimliga gränser, annars skulle jag personligen gilla ett årsmöte i Abisko!) och återvända till Linköping vart 5:e år. Funktionärsträffen ska vi ha om hösten, fortfarande i Linköping.

Mellan årsmötena träffas vi, om inte i doktor Bäckdahls skafferier, så i regionföreningarna, Diskulogen och i Dis forum.

Daniel Berglund
Ordförande

Tyck till i Dis Forum eller via e-post till ordf@dis.se.

Diskulogen är medlemstidningen för Föreningen Dis: Föreningen för datorhjälp i släktforskningen.

FÖRENINGEN

Föreningen Dis,
Gamla Linköping
582 46 Linköping
Telefon: 013-149 043
Fax: 013-149 091
dis@dis.se, www.dis.se
PG: I 40 33-5, BG: 5009-6742

Medlemsavgift: 150 kr per år.
Famijlmedlem: 75 kr per år.
EXPEDITION & FORSKARSTUGA
Hovslagaregatan 3,
Gamla Linköping
Öppet månd-fred kl 9-16.
Kansliet lunchstängt kl 12-13.
Ring gärna före besök!

KANSLIST
Ragnhild Bergström

REDAKTÖR

Anna Linder, diskulogen@dis.se
Burliden 7, 937 92 Burträsk
070-2294804

ANNONSERING

Kontakta redaktör Anna Linder

ANSVARIG UTGIVARE

Daniel Berglund

KASSÖR

Bengt Karlsson

UPPLAGA

29 000 exemplar

UTGIVNING

4 gånger per år

TRYCK

Sandvikens Tryckeri

ISSN

I 101-3826

Arkivbeständig DVD?

En ny optisk diskteknologi kallad M-disc, som enligt tillverkaren ska hålla i flera hundra år, finns nu på marknaden. Skillnaden mellan M-disc och vanliga CD-R/DVD-R-skivor är att informationen lagras i brända hål i en metallisk lagringsyta, istället för i ett bläcklager. Bläcklagret i en CD-R/DVD-R-skiva försvagas över tid och är känsligt för ljus, luftfuktighet och värme vilket medför att en hembränd skiva idag kan vara oläsbar redan efter några år. En M-writer krävs för att bränna en M-disc, detta då det krävs en betydligt kraftigare laser för att bränna hål i lagringsytan. En M-disc rymmer 4,7 GB och kan läsas av en vanlig DVD-läsare. För närvarande finns ingen svensk leverantör men amerikanska priser på internet ligger runt \$170 för en M-writer och \$8 för en M-disc.

<http://milleniata.com>

Landskapshandlingarna

Nya volymer läggs ut kontinuerligt. Två tredjedelar av landskapshandlingarna är färdigbearbetade och enligt produktionsplanen ska hela materialet vara publicerat vid halvårsskiftet. Sökfunktionen kommer att uppdateras en gång i veckan med nya volymer.

www.svar.ra.se

Riksarkivet

De svenska kyrkböckerna finns nu på Ancestry!

Nu finns Genlines kyrkböcker tillgängliga på Ancestry.se. För att få tillgång till kyrkböckerna och mycket annat material, bland annat uppgifter om emigration, kan man köpa Sverige-abonnemang som endast kostar 995 kr/år. Det finns även World Deluxe-abonnemang som ger tillgång till allt material på Ancestrys webbplats.

På Ancestry finns idag mer än 6 miljarder uppgifter ur historiska dokument och mer än 20 miljoner släkträd med över 2 miljarder namn.

www.ancestry.se

GENLINE.SE
KYRKBÖCKER PÅ NÄTET

en del av

ancestry.se

Är du släkt med ismannen Ötzi?

Ismannen Ötzi hittades för 20 år sedan i glaciären på gränsen mellan Österrike och Italien. Han hade då varit död i ca 5300 år.

Ötzis DNA har kartlagts och sökandet efter släktingar pågår. Man hoppas att finna släktingar för att fira jubileumsåret 2011.

I fjol sökte man efter släktingar med hjälp av enbart mtDNA, men hittade inga. Nu hoppas man på bättre lycka då hela genomet kan matchas.

www.iceman.it

© South Tyrol Museum of Archaeology/ Ochsenreiter

ArkivDigital – över 26 miljoner färgbilder

I samband med passagen av denna milstolpe blev också en viktig del av Sveriges kyrkboksmaterial tillgängligt; Stockholms läns kyrkböcker fram till 1895. Fotograferingen av det yngre materialet (efter 1895) fram till sekretessgränsen är redan påbörjad.

www.arkivdigital.se

Nytt TV-program om släkten

SVT kommer snart att börja sända ett nytt TV-program, *The Great Swedish Adventure*, där svenskamerikaner tävlar i olika svenska seder och traditioner. Vinnaren får sedan träffa sina svenska släktingar.

Förebilden, *Alt for Norge*, har redan gått en säsong i Norge. Läs mer och se klipp från de norska programmen på hemsidan www.tvnorge.no/programmer-tvn/alt-for-norge. Alla avsnitt från säsongen finns tillgängliga på norsk webb-TV mot en avgift.

www.greatswedishadventure.com

www.tvnorge.no

Samlingens äldste: nr 5 Johan Fredrik Karlsson född 1856.

N:o 5 Karlsson, Johan Fredrik		N:o 5.
Född: 2/9 56	Anteckning angående tjänstbarhet:	
i församling	län	
Gift: Yrke:		
Värnplikten:		
Anställd som söndagshandläggare:		
" " extra: 2/9 09	Slut: 1/2 88	
Godkänd som konduktör:	Anställd söndagshandläggare 1/2 88	
" " förare: 2/9 01		
Anställd som ordinarie: 1/9 10		
F. d. 26. 71 (Hyggel för - 265 1/15), 14/3 88		
Sjöråd till:		
Refordrad till:		

Stockholms Spårvägmuseum

I Stockholms Spårvägmuseums arkiv finns ca 40 000 personalkort för anställda från 1909 till ca 1967. Personerna på korten är födda mellan ca 1856 och 1950 och har alla varit anställda på Storstockholms lokaltrafik, tidigare Stockholms Spårvägar.

Under alla år har museet fått spontana förfrågningar om tidigare anställda inom bolaget. Eftersom personalkorten är sorterade efter anställningsnummer är det närmast omöjligt att hitta en person utifrån dennes namn. Därför har vi inte heller marknadsfört samlingen.

För några år sedan började vi skanna och registrera korten för att förbättra sökbarhet och åtkomlighet. Fram till idag är ca 1200 kort skannade och sökbara. I början av 2011 tog museet ett beslut att prioritera registreringen av korten. Under våren kommer vi att lägga ut detta register på museets hemsida. I början av april beräknas ca 10 000 personer vara sökbara, varje månad tillförs ca 2000 poster.

Tillgänglighet

Personerna kommer att vara sökbara på förnamn, efternamn, anställningsnummer, födelsedatum, födelseort (försam-

ling och län). Datum för dödsfall finns oftast antecknat på korten.

Korten innehåller fler uppgifter som inte kommer att vara sökbara i databasen. På många kort finns även uppgifter om dödsorsak samt datum för begravning.

Vi lägger inte ut den digitala avbildningen av korten då många av personerna fortfarande är levande och korten i många fall innehåller känsliga uppgifter.

Omdöme om anställd

I avsnittet *Slut*: anges ofta ett omdöme om den anställda:

"En bra karl men något egendomlig", "Gammal trotjänare", "Beskedlig karl", "En skötsam man av den gamla stammen", "Rätt hyggelig karl men svag som förare", "Tillsagd sluta för att få pension. Annars uppsagd för fusk med biljetter", "Död i bostaden. Självmod genom gasförgiftning. Efterlämnar hustru och barn", "Oduglig som förare. Får ej vara konduktör", "Gasförgiftat sig i bostaden. Varit nervös och grubblande", "Tagit sig av daga genom hängning", "Ej lämplig för tjänst i vagn; för lång", "En utmärkt konduktör, stillsam och lugn, en av de allra bästa", "Återanställning avstyrkt p.g.a. hennes obehärska humör", "Er-

hållit beröm för sin utmärkta körning och behandling av växellådan", "Verkar otrevlig och slyngelaktig".

Den anställdes bestraffningar

Kortets baksida består av två delar. Den ena delen anger eventuella bestraffningar den anställda varit utsatt för.

"5 dagars suspension för det han på grund av omåttlig pilsnerförtäring ej varit lämplig att tjänstgöra som bussförare", "3 dagars suspension för olovligt tillgrepp av bensin", "Varning. Ovarsam körning", "Varning. För sen inställelse", "Allvarlig varning; Tillåtit obehörig person (spärrvakt) köra tåget", "Varning; Olämpligt uppförande i tjänsten".

Fotografier

Den andra delen av baksidan upptas av fotografier av den anställda. För den personal som arbetade länge inom företaget finns oftast två eller i vissa fall tre fotografier.

Databasen finns på Spårvägmuseets hemsida sparvagsmuseet.sl.se under avdelningen *Veta mera*. På hemsidan finns också uppgifter om hur man beställer kopior av personalkorten. 📄

CARL AXEL PETERSSON

Vintern 2009 skrev jag en artikel i Diskulogen nr 87 om min släktforskning i Rättviks socken – mina förfäder på Vikarbygården (tidigare Bergstrandsgården). Det var då 150 år sedan min farmor, Brita Bergstrand, föddes på gården. Både farmors och farfars anfäder var dalfolk från Rättviks socken, själv är jag född och uppväxt i Sollentuna strax norr om Stockholm.

Bröderna Eliasson **De första dalmålarna i Siljansbygden**

Jag har funnit att två bröder, släktingar till min farmor, ägnade sig åt en udda målarkonst på 1770- och 80-talet, som av experter kallas för Dalmåleriet i Siljansbygden. Dessa kom från Utanåker, en by strax söder om Rättvik, och var pionjärer inom denna unika målarkonst, vilken i allmänhet är mera känd som kurbitsmåleri. Den äldre, Tägt Elias Eliasson, var min farmors morfars far, och det är om honom, hans bröder och deras familjer som detta handlar.

Brodern hette Målar Erik Eliasson, vilken dog för 200 år sedan. Den 3 april 1811 fick han lägga ner sin spade, sina målarbon och kränga av sig soldatuniformen. I kretsen av sin fattiga familj fick han avsluta sitt liv i hemmet på Målargården i Utanåker. Att han skulle bli känd som en av de främsta företrädarna för allmogemåleriet i Rättvik, anade han föga.

För att undvika förvirring, då namnet Elias följer minst fem generationer, särskiljer jag huvudpersonerna med Tägt Elias d.ä. 1749–1789 (farmors morfars far) och Tägt Elias d.y. 1788–1827 (farmors morfar). Berättelsen omspänner fyra generationer under ca 125 år.

Förfäder var officerare

Brödernas förfäder var officerare från Småland. Deras farfar, Elias Krake kom från Madesjö socken utanför Nybro i Småland. Familjen hade flyttat till Dalarna någon gång i början av 1673, när farfars far, Jeremias Krake, blivit befordrad till kapten och chef för Mora kompani den 4 juli 1673. Farfars mor hette Juliana Silfverduva och kom från en nyligen adlad familj i Småland.

Jeremias Krake blev skjuten till döds den 14 juli 1677, i kriget mot danskarna. Slaget stod 12 km öster om Landskrona och anses vara ett av de blodigaste i Skandinavien.

Brödernas farfar gifte sig den 1 augusti 1696 med Karin Andersdotter från

Östergrav, och där bodde de på officersbostället. Elias Krake hade tidigare värvats som furir till Rättviks kompani, och då han gifte sig tjänstgjorde han som fältväbel i samma kompani. I december 1704 avancerade han till löjtnant i Mora kompani. Han deltog i flera fälttåg under denna tid tills han fick avsked 1708 på grund av ålderdomssvaghet. De sista tio åren av sitt liv var han gratialist, d.v.s. han hade pension från krigsmakten, tills han dog 1722.

Brödernas far, Elias Eliasson (Krake), var född 1699 och näst äldst av fem söner. Man kan ju föreställa sig att de lekte krig på Krakbacken, som låg intill deras gård. Två av deras farbröder blev också soldater, men fadern blev jordbrukare. Kanske han därmed bröt ett mönster i slakten? Familjen hade, hur som helst, sina kontakter med andra officersfamiljer och så kallat fint folk.

Elias blev änkeman

Brödernas mor, Knåp Brita Hansdotter, var född 1713 i Utanåker som ligger i en byklunga med fem byar, strax söder om Rättvik. Byarna ligger i rad uppe på en höjd med bedårande utsikt över Rättviken – en del av Siljan.

Brödernas far hade varit gift tidigare med Brita Olsdotter. Hon var född 1695 och kom från grannbyn Västgärdet. De gifte sig den 22 maj 1727 och bosatte sig på hennes föräldragård. Där föddes fyra döttrar och en son i tät följd under en tioårsperiod. Brita var 32 år när de gifte sig, så påfrestningen att föda fem barn blev säkert stor för henne. Men så var livet för många kvinnor på den tiden.

Det blev heller ingen lycklig tid för familjen. Deras fjärde dotter dog efter ett år. Och en dysenteriepidemi som drog över Rättviksbygden 1740, då 364 personer dog, tog ytterligare två av deras barns unga liv. Efter 15 års äktenskap insjuknade Brita, och i början av 1743 dog hon i hjärnhinneinflammation. De

följande två åren var säkert svåra för bonden Elias som blivit ensam med bara två döttrar kvar i livet.

Familjen Eliasson i Utanåker

I Utanåker fanns Knåp Brita som just blivit änka. Hon var 14 år yngre än Elias. Hennes förre man var soldat och hade stupat i Finland under svensk-ryska kriget 1742. Hon hade en dotter och en son, vilka var något yngre än Elias döttrar.

Om det från början var kärlek, eller de praktiska behoven, som förde dem samman, vet man inte. När Elias och Knåp Brita gifte sig den 25 juli 1745 på hennes gård, hade han bara en dotter med sig. Nu bestod den nya familjen av far, mor och tre barn.

Det var i och för sig inget ovanligt att makar och barn dog tidigt, men situationen för Elias måste ha tagit hårt på honom. Det står i husförhållsboken, att han var sinnessvag, vilket kanske betydde att han var deprimerad. Det var i så fall inte märkligt efter allt vad han upplevt.

Snart fick de gemensamma barn, och familjen utökades med tre söner och en dotter. Dottern dog i koppor när hon var ett år. Här växte bröderna Anders, Elias och Erik upp i ett bra, men ganska fattigt hem, tillsammans med sina halvsyskon Lisbeth och Hans. Det hade varit flera svåra nödår första hälften av 1700-talet, så nog fick de slita för brödfödan.

Knåp Brita var känd som en god och from maka och mor, och "hon älskade Gud och hans ord mer än jordiska ägodelar", skrev prästen. Jag kan tänka mig att bröderna fick den praktiska fostran av fadern och den andliga av modern. Hur de tillägnade sig sina konstnärliga gåvor, har jag inte kunnat utröna.

Den äldsta brodern Anders var född 1746. Vid 22 års ålder flyttade han till Forssa i Stora Skedvi där han gifte sig med en nio år äldre änka. De fick tre söner och två döttrar. Där levde han hela sitt liv tills han dog i tuberkulos 1806.

» Bland skåpmålarna framstår Målar Erik Eliasson från Utanåker såsom den främste. «

➔ Han kallades Målar Anders, så kanske han gjorde några "rosmålningar", men jag har inte sett belägg för det.

Mellanbrodern Elias (Tägt Elias d.ä.) föddes den 16 januari 1749. Då fadern var i 60-årsåldern och sliten, fick Elias och bröderna tidigt hjälpa till i jordbruket. Alla hjälptes åt för att hålla liv i gården och klara sitt uppehälle.

Elias gav sig ut på "herrarbete". Driven av den fattigdom som nödåren orsakat, började han måla de första skänkskåpen. Det tidigast daterade som bär hans signatur är från 1775. En interiörmålning i Bröllopsstugan i Hjulbäck från 1782, vilken idag finns i Leksands kulturhus, är målad av Elias.

Yngsta brodern Erik föddes den 9 maj 1754. Han och brodern Elias var de första dalmålarna i Siljansbygden. "Bland skåpmålarna framstår Målar Erik Eliasson från Utanåker såsom den främste", skriver konsthistoriker Svante Svärdström.

Den äldsta bevarade interiörmålningen gjorde Målar Erik 1781 i Backahansgården i Svärdsjö. Motivet är ett kärlekspar från Höga Visan där mannen är klädd i officersuniform. Inte så konstigt med tanke på att Eriks förfäder var officerare och han själv soldat. Han målade också ett motiv av Rättviks kyrka 1786, med det nya tornet uppfört 1781.

Bröderna gifte sig samma dag, den 16 juni 1776, med var sin kulla från Vikarbyn. Elias i Vikarbyn och Erik i Utanåker. När de blivit "etablerade" dalmålare skrevs efternamnet EliasSon, vilket blev stilbildande för dalmålarna. Man ville betona betydelsen av att vara son till Elias etc. Och man signerade sina målningar på baksidan av skåpen.

Från herrarbete till Dalmåleri

Varför började man med skåp- och interiörmålningar? 1772–73 var det nödår över hela landet då 100 000 människor dog. Dalarna var bland de områden som drabbades värst. Bara i Rättviks socken dog 488 personer dessa år, av undernäring och bristsjukdomar. Mot den bakgrunden utfärdade Gustav III en kungörelse, som var en direkt uppmaning till allmogen i Dalarna, att utveckla olika slags slöjdhantverk som ett komplement till sin försörjning. Detta gjorde att många drog ut på "herrarbete"-arbetsvandringar, för att förstärka den skrala "hushållskassan".

Det var nu som dalmålarna började med sin märkliga bildkonst. De målade på nygjorda skänkskåp hos allmogen och i mer välbeställda gårdar på hela väggar. Väggmålningarna gjordes ofta på papper eller linneväv som fästes upp på väggen.

De första "målarna" kom från byarna Utanåker, Gulleråsen, Övre Gärdsjö och Västbjörka i Rättviks socken samt Ullvi i Leksands socken. De spred sig snart till flera byar och andra socknar. Föga anade de, att deras nödvändiga "herrarbete" skulle komma att utforskas och beundras av eftervärlden.

En märklig folkkonst

Vad var (och är) Dalmåleri för något? För det första använde aldrig dalmålarna själva detta begrepp. De kallade sig kort och gott för "målare", och de målade "taflor". Dessa "taflor" var konkreta motiv med människor och byggnader som fylldes ut med kurbitsar. Men de kallade sig inte kurbitsmålare, och de använde knappast begreppet kurbits. De sa att de "krusade" sina motiv, och eftersom kurbitsen bestod av svällande blommor och blad, kallades denna stil för "utkrusad rosmålning".

Det var först under senare delen av 1800-talet som begreppet Dalmåleri användes, och i början av 1900-talet skrev skalden E.A. Karlfeldt om kurbitsen. Det var vid den här tiden forskare och konstexperter gjorde begreppen kända för den breda allmänheten.

För det andra är Dalmåleri en märklig folkkonst – unik i världen, säger experterna – som helt plötsligt uppstod bland

enkla bönder i byarna runt Siljan. Med sin självständiga stilart har den ingen motsvarighet i svensk konsthistoria. Motiven hämtades till en början från de bibliska texterna, och människorna man målade fick dalfolkets klädedräkt och uttryck. Kanske fick bröderna Elias och Son sin inspiration från modern Knäp Britas postilla och illustrerade bibel, vilken användes flitigt i hemmet. Även kyrkans väggmålningar, som begrundades under gudstjänsterna, gav idéer.

Målningarna utvecklade olika stilar i socknarna runt Siljan. I den s.k. Rättviksstilen, som Målar Erik var upphovsman till, dominerade färgerna tegelrött, gult och intensivt grönt. Bårderna som man ofta målade runt motiven, bestod av kurbitsliknande blomrankor. I Leksandsstilen dominerade färgerna tegelrött och blått, och bårderna i dessa motiv var mer stiliserade sick-sackformade mönster. Färgerna gick igen i deras sockendrakter.

Under senare delen av 1800-talet var storhetstiden för Dalmåleriet över. Sekulariseringen började göra sig gällande bland borgerskapet och man ansåg inte denna folkkonst, med bibliska motiv, längre vara "fin". Nu var det papperstapeter som gällde i borgarstugorna.

Intresset för Dalmåleriet har varierat under åren, men det har alltid fun-

nits de som hållit liv i denna folkkonst. Några känner jag till. En konstnärinna i Borlänge, som heter Slotts Barbro, har arbetat med kurbitsmålning i många år. Ett par kvinnor i Rättviks kommun utövar denna bildkonst. En heter Elsa Olsson och har varit aktiv som kursledare i kurbitsmåleri under senare delen av 1900-talet. Hon säger att man använder samma färgtyper och teknik idag.

En annan är Anne Hjern som bor i Blecket, en liten by norr om Rättvik. Hon har målat "sedan barnsben och alltid varit intresserad av kurbitsmåleri". Hon är verksam som dekorationsmålare och kursledare i denna bildkonst. Hennes förebilder är just Målar Erik och Tägt Elias.

Målar Eriks familj i Utanåker

Målar Erik var gift med jämnåriga Mårs Sigrid Hansdotter från Vikarbyn. Han var husbonde på föräldragården där de bildade familj. Gården kom därefter att kallas Målargården. De fick fyra döttrar och två söner. Av dessa dog tre barn i mycket späd ålder.

Eriks föräldrar dog 1780–81 med fyra månaders mellanrum, och det blev alltmörskampigt och fattigt för den unga familjen. Förutom arbete med jordbruket och måleriet var Erik soldat. När Gustav III gjorde ett besök i Dalarna 1788, i syfte

att värva soldater till en frikår, anmälde sig Erik. Han blev korpral i Dalafrikåren 1789, och 1790 följde han den till Karlstad och Drottningholm. Med löften om större förmåner och bättre inkomst, tog han vidare värvning vid Kungliga Artilleriet i Stockholm i sex år. Men det blev ingen stor vinst för Erik, snarare tvärt om. Dessa år blev mycket kännbara och slitsamma för hustrun och barnen, då de själva måste sköta gården.

De sista 15 åren av sin levnad var Erik hemma på Målargården, och mellan 1796–1805 är han antecknad som vargeringskarl. Under sin sista tid kallade han sig Åkerblom. Lite märkligt kan tyckas, ty namnbyte hade ännu inte blivit vanligt. Kanske ville han byta identitet?

Samma år som Erik dog, 1811, gifte sig hans äldsta sonen, Målar Elias ErsSon med Käs Kerstin Jonsdotter från Utby. De fick fyra barn som växte upp på Målargården. "Rosmålningen" gick i arv till sonen, men det finns bara en bevarad interiörmålning av hans hand, och den finns i Danielsgårdens Vinterstuga i Bingsjö och är målad 1808.

Målar Eriks änka, Mårs Sigrid, var den som skötte gården, men 1816 tog sonen Elias över som husbonde. Han var nog en allmänt känd person, ty han benämns med flera namn. När hans mor

BILD: Claes-Göran Bergstrand

➔ dog i ett slaganfall 1828 fortsatte han att bruka Målargården, och hans barn efter honom. Han dog hastigt i dysenteri 1839 när han var i Stora Skedvi (kanske besökte han kusinerna), där han också begravdes. Tänk om värdet för dessa målningar hade kunnat utlösas i deras samtid, då hade kanske inte Målargårdens brukare varit fattighjon i slutet av 1800-talet.

Tägt Elias d.ä. till Vikarbyn

Tägt Elias d.ä. gifte sig med Anna Hansdotter 1776. Hon kom från Korsgården, som låg i Vikarbyns västra del. Vikarbyn var en av de största byarna i Rättviks socken, och på 1780-talet bodde där ca 500 personer fördelade på 80 hushåll. Det gamla namnet på byn var "Viken" och kan möjligen härstamma från den vik av Siljan som nu heter Åkernäsviken. Karlarna kallade man för "Vikare" – de som bodde vid viken?

Elias flyttade till hustruns föräldragård. Där bodde Kors Annas mor, änkan Karin Jonsdotter, och tre yngre syskon. Fadern hade dött 1761, tre månader innan yngsta barnet fötts.

Kors Annas ende bror Lars fick därför tidigt ta vid som husbonde, vilket han var när Elias flyttade in. Lars var ogift, och när han dog 1782 blev den yngsta systern och hennes man husfolk när de gifte sig 1785.

Elias och Anna fick två söner och två döttrar, men sönerna dog som barn. Vid denna tid var Elias på "herrarbeten" och målade skåp. Han var den förste av två "rosmålare" i Vikarbyn. Han byggde ett eget hus på Korsgårdens ägor dit familjen flyttade 1786 tillsammans med svärmodern Kors Karin. Det var då han fick särknamnet Tägt Elias, och här föddes deras son Tägt Elias d.y.

De levde i ett harmoniskt äktenskap, och han, såväl som hustrun, var omvittnat kärleksfulla, gudfruktiga och arbetssamma människor och tog väl hand om sina barn. De var också flitiga kyrkobesökare.

Men han fick aldrig möjlighet att bruka sitt nya hemman någon längre tid. Han led av tuberkulos och blev allt sjukare med åren. När de strävat på sin gård i fyra år insjuknade Tägt Elias d.ä. Och efter att ha legat till sängs i sex veckor, dog han den 12 december 1789 i en ålder av 41 år.

Farmors morfars uppväxt

Tägt Elias d.y. föddes den 10 mars 1788, och året efter blev familjen faderlös. Då Kors Anna aldrig gifte om sig, växte Elias upp utan en far. Hur det påverkade honom kan man bara spekulera i. Kände han till att hans far och farbror hade varit skickliga kurbitsmålare? Såg han några av deras målningar? Själv blev han ingen "målare" i alla fall.

Modern blev änka vid 35 års ålder och ensam försörjare för de tre små barnen, på en gård som inte var mycket brukad. De levde under knappa förhållanden, och när Elias var 12 år flyttade därför Tägt (Kors) Anna med sina barn till Alfta. Där hade troligen Tägt Elias d.ä. varit på "herrarbete", så de hade kanske en anknytning dit.

Kvar på gården lämnades modern Kors Karin, som då varit änka i 40 år, för att hon skulle hålla liv i gården. När modern dog 1804, flyttade Tägt Anna tillbaka till gården i Vikarbyn med sina barn.

Strax efter att de kommit tillbaka drabbades Tägt Anna av svår reumatism som förvärrades med åren. Därför fick Tägt Elias d.y. ta husbondens plats redan vid 16 år ålder på den fattiga gården.

Tägt Elias d.y. och Bors Anna Andersdotter gifte sig den 12 april 1812 på hans föräldragård. Ett år senare föddes Elias, och därmed var han den 5:e generationen som bar detta namn. Ett ganska ovanligt namn på den tiden. (Han var farmors enda morbror som flyttade till Värmland 1839. Kanske vistades han hos en farbror till farmor, som hette Jones Erik Andersson från Röjeråsen. Han var dalmålare och vistades på "herrarbete" i Karlskoga 1838–40.)

Efter två år fick de bryta upp från Vikarbyn för att ta hand om Bors Annas

Föregående sida: Väggmålning i Backhansstugan, Svärdsjö, målad av Målar Erik Eliasson, 1781.
Höger: Korsgården, Vikarbyn, i bildens mitt. Här var Tägt Elias ingift.

©Vikarbyn förr och nu

föräldragård i Nittsjö. Det var ett litet jordbruk med knappa förhållanden, vilket hade gått i arv i minst fyra generationer. Hennes föräldrar hade dött några år tidigare, och de två äldre bröderna, som var soldater, hade just fått förflyttning till Ångermanland.

Nittsjö, som nu mer är mest känd för sin keramikfabrik, grundad 1843, har alltid varit en liten jordbrukarby, som på den här tiden bestod av ett tjugotal gårdar. I kyrkboken skrev man "Nistsjö".

Tägt Elias d.y. blev tvungen att lämna sin fattiga föräldragård för att fortsätta bruka hustruns lika fattiga gård. Hans mor, som varit änka sedan 25 år, flyttade med, liksom hans ogifta syster Tägt Anna Eliadotter. Gården i Vikarbyn blev tom, och då ingen tog över blev den en ödegård.

På Borsgården blev Tägt Elias d.y. husbonde och fick särknamnet Bors Elias. Familjen utökades snart med fyra flickor, av vilka en var min farmors mor. Den 25 april 1820, dog modern, Tägt Anna, märkt av hårt arbete och svår reumatism.

(Tägt) Bors Elias d.y. dog

Farmors mor föddes den 6 september 1821 på Borsgården i Nittsjö. Hon hette Kerstin Eliadotter och var näst yngst i syskonskaran. Då hon var 6 år dog Bors (Tägt) Elias d.y. den 7 maj 1827. Han hade varit sjuk i tuberkulos en tid, en vanlig sjukdom på den tiden. Allmän

vaccinering hade inte börjat komma igång ännu. Elias och Anna hade levt i harmoni under sitt korta äktenskap, och de hade ryktet om sig att ha varit goda, arbetsamma människor som levt i uppriktighet mot sin omgivning.

Nu fick Bors Anna ett tungt lass att dra – att sköta både gård och fyra små barn. Visserligen hade hon hjälp av sin jämnåriga, ogifta svägerska. Men hon flyttade tillbaka till Vikarbyn och bodde ensam på Eliasgården, till sin död 1869.

Barnen började också flytta en efter en. Farmor Britas mor flyttade 1844 till Vipgården i Vikarbyn för att gifta sig med Jones Anders Andersson. När de senare flyttade från Vipgården till Jonesgården (nuvarande Vikarbygården) föddes min farmor där 1859. Hon fick aldrig träffa sin morfar Bors (Tägt) Elias d.y. och jag tror knappast att hon såg sin mormor heller. Hon var bara drygt tre år när Bors Anna dog. Kände min farmor till, att hennes farbror och morfars far, och hans bror, hade varit skickliga dalmålare? Vet ej. Jag hörde aldrig min farmor berätta om det.

Efter att yngsta dottern flyttat 1859 levde Bors Anna ensam och utblottad till sin död den 1 mars 1863. Efter henne fanns ingen i släkten, eller någon annan, som tog vid, och därför blev också Borsgården i Nittsjö en ödegård. 🍀

Kurbits = busken som profeten Jona satt under (Gustav II Adolfs bibel 1618).
Vargeringskarl = en som var reservsoldat på roten.
Särknamn = det namn en man får när han övertar sin hustrus föräldragård.

Källor: Rättviks församlings kyrkböcker. Skriftserien Vikarbyn förr och nu. Svenskt Bibliografiskt Lexikon. Dalmåleri, av Roland Andersson m.fl. Dalmålningar i urval, av Svante Svärdsström. Rättviks kommuns hemsida.

CLAES-GÖRAN BERGSTRAND
cgb@crossnet.se

Samlingen Sverige, kyrkböcker, 1500-1937 innehåller 18 miljoner bilder från de svenska kyrkböckerna. Materialet inkluderar husförhör, födda, vigda, döda, in- och utflyttningar och kyrkliga räkenskaper för hela Sverige samt församlingsböcker för norra Sverige. Uppgifter om födda, vigda och döda finns till och med 1937. Du kan alltså hitta uppgifter om dina mor- och farföräldrar eller kanske dina egna föräldrar.

Ett Sverige-abonnemang kostar endast 995 kr/år och beställs på www.ancestry.se. World Deluxe-abonnemang som ger dig tillgång till allt material hos Ancestry kostar 1995 kr/år. Som medlem i DIS får du 25 % rabatt och betalar endast 1496,25 kr för ett år. Abonnemang med medlemsrabatt beställer du på <http://landing.ancestry.se/offers/se/Sveriges.aspx>.

[illegible]

**Beställ på
www.ancestry.se**

Lars Warlin
medlem 12536

Christina Forsberg Johansson
medlem 13687

Frågor

Vilket släktforskningsprogram använder du? Vilka är de bästa programfunktionerna?

Av en slump började jag använda Min Släkt år 1994.

Jag har använt DISGEN i ett stort antal år och är mycket nöjd. Det är enkelt att ta till sig. Att man kan göra olika utskriftar är en fördel och släktboksfunktionen är utmärkt. Har inte lagt in så många foton än men det är dags nu.

Vilka andra fritidsintressen har du? Rekommendera en bra bok. Vilken är din favoritmat och vilka resmål är intressanta?

Förutom familjen och släktforskning så är mina intressen Harley Davidson, läsa, resa (har besökt 57 länder med allt från Himalayas berg, Kenyas savanner till Egyptens pyramider), aktier och svampplockning.

Natur, historia och musik ligger mig varmt om hjärtat. Jag läser även mycket böcker, gärna deckare. Ett nytt intresse är att samla på böcker av nobelpristagare. Min favoritmat är rätter med lax i alla dess former.

God mat är sushi eller grillat, men jag älskar även choklad och marsipan. Bästa bok jag läst är nog Röde Orm av Frans G Bengtsson. Spännande resmål är t.ex. Zanskar i Himalaya.

Jag gjorde nyligen en resa österut till Baltikum som var oerhört intressant och lärorik. Ganska okända länder som inte ligger så långt bort och vars historia delvis varit sammanflätad med vår är resmål jag kan rekommendera.

Var i Sverige finns din släkt? Har du andra intressanta släktforskningsresultat att berätta för oss? Har du kört fast eller har något annat problem med någon släktgren?

Jag har just nu 3702 namn i min databas. På min sida kommer släkten från Skåne, närmare bestämt Mölle, Tosterup, Genarp, Slimminge, Hassle-Bösarp och Katslösa. En väldigt intressant och stimulerande släktupplevelse var när Peter Larsson hade kallat till släktträff i Surbrunnsparken i Ystad år 2000 där ungefär 1500 släktingar mötte upp.

De flesta av mina förfäder härstammar från Västsverige. På farssidan mestadels från Bohuslän och trakterna runt Kungälv. Bönder och torpare i generation efter generation men också med inslag av smedkunnigt folk som enligt muntlig tradition kan härstamma från någon vallonsläkt.

Har på senare tid försökt samla foto på så många som möjligt för att få släktträdet mer personligt och levande. Håller just nu på med "städning" i databasen, d.v.s. kollar upp datum och letar upp de som eventuellt saknas.

På min mors sida finns mest hallänningar och smålänningar. Min mormor kommer från den välbekanta Långarydssläkten. Stora släktträffar har ordnats vid flera tillfällen i Långaryd i Småland och det känns lite speciellt att få vara en i denna stora släktskara vars anfader levde i början på 1600-talet. Det finns också en gren på mitt släktträd som kommer från Finland och den är än så länge outforskad.

Ser också fram emot att få träffa en nyfunnen släkting från Minneapolis senare i vår.

Lars Warlin, 53 år, bor i Lund. Lars är civilingenjör. Han har släktforskat i 18 år och varit medlem i Dis sedan 1994.

Christina, 53 år, bor i Främmestad. Hon arbetar som kyrkogårdsföreståndare. Hon har släktforskat i 32 år och varit medlem i Dis sedan 1996.

Gustaf Westerlunds

EN UDDA 100-ÅRING, DÄR INGEN FORSKAT PÅ 200 ÅR

En kall januaridag 1801 föddes Gustaf Westerlund som oäkting i Härnösand. Han växte upp i stadens slumområde under dåliga familjeförhållanden. I tidig ålder fick han engelska sjukan vilket gjorde honom oförmögen till tyngre arbete. En sämre start i livet hade han knappast kunnat få.

210 år senare är han stamfader för en släktförening som räknar sig som en av Sveriges äldsta. Antalet kända ättlingar är över 6000 och man träffas vart femte år för att hedra minnet av Gustaf och hans hustru Brita. Gustaf blev kyrkoherde och makarna fick 17 barn varav alla blev vuxna och de flesta skaffade en egen stor familj. I nästa generation föddes 125 kusiner och släkten växte snabbt.

Det finns mycket med Gustaf Westerlunds Släktförening som gör den unik. Redan Gustaf och Britas kärlekssaga är osannolik om man inte visste att den var sann och dessutom berättad av Gustaf själv i hans anspråkslösa "biografi öfver mej sjelf".

GUSTAF FÖDDES SOM sagt på samhällets botten medan Brita var prästdotter från Finland och bodde hos sin morfar, rådmannen Henric Bergman, i Härnösand. De sågs tidigt i livet då Gustaf hade en bra sångröst som förde honom till de finare salongerna i staden – musik och sång var en populär underhållning inom de förnämre kretsarna i staden. Gustaf hade också en annan egenskap som betydde mycket för hans framtid. Han hade ett älskvärt sätt som fick många av stadens mogna kvinnor med lite inflytande och pengar att engagera sig i hans utbildning och framtid. För en som var född utanför äktenskapet fanns ingen möjlighet att få studera vid Härnösands gymnasium på den tiden, men hans "goda féer" lyckades trots detta få in honom där. Han var något överårig men skötte sina studier.

Under tiden utvecklades hans och Britas vänskap till kärlek och de förlovade sig hemligt när Brita var 16 år. I hela 7 år hölls detta förhållande helt hemligt och

de hade små möjligheter att ses och tala vid. En äldre änka var deras hemliga postiljon som såg till att de kunde utväxla 300 kärleksbrev utan att något röjdes. Kärleksbrev som de sedan gemensamt brände när deras första barn låg på Britas arm.

UNDER DERAS HEMLIGA förlovning studerade Gustaf vidare och blev till slut prästvigd 1828. Då vände han åter till Härnösand, gick upp till Britas morfar rådmannen och anhöll om dotterdotterns hand. "Han kunde just ej neka mig, men hade ändock sina erindringar deremot..." skriver Gustaf själv om denna händelse. Det är tidernas understatement! Rådmannen blev helt odräglig, låste in Brita och när hon några veckor senare lämnade Härnösand för att uppsöka sin fästman i Fredrika gjordes hon arvlös.

BRÖLLOPET MELLAN GUSTAF och Brita ägde rum den 1 januari 1829 i Fredrika där Gustaf hade sin första tjänst. Äktenskapet blev lyckligt, trots att de som

Släktförening

prästfamilj i lappmarken inte levde i något överflöd. De flyttade till Sorsele, Arvidsjaur, Gällivare och slutligen till Jokkmokk där Gustaf blev kyrkoherde 1848. År 1853 föddes Wilhelm, som blev minstingen i syskonskaran på 17 systrar och bröder. Det var han som redan 1883, medan Brita ännu levde, gav ut den första släktboken. Det var ett litet, tunt häfte som innehöll de personer som var ättlingar till Britas far kaplanen Hans Nyström i Kortesjärvi. Hans Nyström hade 5 barn som alla skaffade familjer.

Redan här lades grunden till det sätt varpå släktbasen har vuxit genom åren. Alla som finns med har direkt eller indirekt genom ombud lämnat sina personuppgifter till ansvarig för släktförteckningen. I den förteckningen ingår alltså även fyra finska grenar och kontakterna över Bottenhavet har vidmakthållits intill dessa dagar. Förutom dessa personuppgifter har ett antal brev bevarats, allt från Britas egna och framåt, vilket även det ger en personlig bild av förhål-

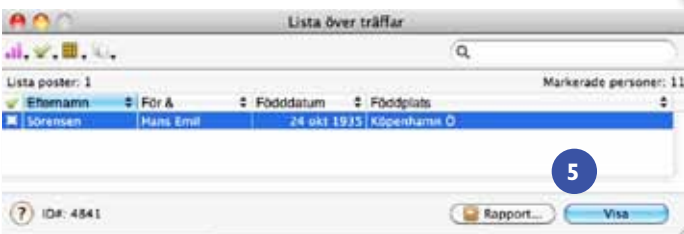
landena. När Wilhelm 1896 på det första släktmötet i Boden föreslog att man skulle bilda en släktstiftelse, var dess syfte att söka bevara den goda sammanhållning som kännetecknat Nyström-Westerlundarna, men även att stiftelsen skulle kunna ge ekonomiskt bidrag till studier för mindre bemedlade ungdomar i släkten. Stiftelsen skulle anordna släktmöte vart femte år och ge ut en reviderad släktbok med jämna mellanrum.

PÅ DET SÄTTET HAR det sedan förflutit och i år äger det 22:a släktmötet rum i Mariefred den 1–3 juli och i samband med det ges också den 13:e släktboken ut, denna gång med brev mellan släktingar som tema. Gustaf från Kronholm i Härnösand skulle nog bli mycket förvånad om han fick höra att hans släkt intill åttonde generationen fortfarande träffas och skulle säkert med en blygsam och lätt humoristisk kommentar visa sin uppskattning. Hans liv skulle ledigt kunna bli en tjock roman, där alla personer i den stora familjen söker skapa sig

ett liv och där ett betydelsefullt besök av en syster från Finland såväl som kungligt besök 1858 får konsekvenser för familjen. Men för egen del nöjde sig Gustaf med några självbiografiska rader till sina barn.

SLÄKTFÖRENINGEN HAR EN egen hemsida: www.gustafwesterlund.se där det finns en del information, bland annat ett schematiskt släktträd och kontaktadresser till medlemmar i föreningen och dess styrelse. De över 6000 släktingarna ligger numera väl lagrade i DISGEN 8.2a. 📖

Hur är vi släkt?

B yter man uppgifter med släktforskande släktingar är det viktigt med ett program med en väl fungerande GEDCOM-funktion – både i det program som skapar GEDCOM-filen och det program som tar emot GEDCOM-filen.

Installerar en mottagen GEDCOM-fil gör man lättast genom att dubbelklicka på GEDCOM-filen – man får då ett meddelande: *Du har valt en GEDCOM-fil. Vill Du skapa en ny familjefil och importera denna GEDCOM-fil?* se [1]. Klicka på *Skapa* och ge Familjefilen ett namn.

GEDCOM-filen kan också importeras genom att man i menyraden väljer *Arkiv > Import/Export > Import av GEDCOM*.

Visa släktskap

När sedan de mottagna uppgifterna är installerade och man gärna vill veta hur man är släkt med varandra är det bra med ett program där man lätt kan få svar på den frågan. Här har Reunion en enkel funktion för att ta reda på detta.

Ta först reda på släktingens Person-ID. ID-numret får man fram genom att klicka på personens namn på respektive Personkort. Person-ID står längst upp i höger hörn [4].

Person-ID kan också tas fram genom att

söka och markera personen i Index. Person-ID står längst ner i vänster hörn [5].

1. Ta fram ditt Personkort. Välj *Sök > Markera Släktskap*.
2. Klicka på *Välj person 2* och skriv släktingens Person-ID-nr under *Finn person-ID* och klicka på *Identifiera släkting* [2].
3. De två personerna är 5de Kusiner, eller femmänningar, som vi skulle säga [3].

Lista släktskap

Programmet har också en funktion som identifierar, anger släktskap och skapar en lista över samtliga, eller valda, individer i databasen [6].

1. Ta fram listan genom att välja *Sök > Markera Släktingar*.
2. Markera den person som släktskapet förhåller sig till och klicka på *Identifiera* [7]. En bild visas, [8].
3. Markera vilket släktförhållande du önskar identifiera genom att klicka på *lista* så att en *Släktlista*, [6], visas. 🍏

HELGE OLSSON

helge@dis-syd.se

<http://kulturenanderslov.se/helge>

GEDCOM

Det kan vara på sin plats att förmedla lite fakta om GEDCOM.

Det är mormonkyrkan som tagit fram denna standard för överföring av elektronisk information till sina sökbara databaser. Leverantörer av släktforskningsprogram har därefter anpassat *import/export* till denna standard. Senaste versionen är GEDCOM 5.5. Förkortningen GEDCOM betyder GENEalogical Data COMMunication.

Historien om ett namn — historien om Nils Warlin

Två månader efter att min farbror dog, 3 år efter att min far dog och 6 år för sent för min farmor, lyckades jag få reda på hur mitt efternamn kom till. Man är ju inte bara gener och miljö utan också ett namn och kanske en historia. Är det sedan lite ovanligt så kanske man undrar hur det kom till, åtminstone har jag och min farmor gjort det.

Släkträdet rymmer mest småbönder, drängar och pigor men också en och annan sjöfarare, soldat, småtjyv, hembrännare, en intagen på S:t Lars och så vidare. En av kryddorna har dock legat i namnet Warlin och varifrån det egentligen kom.

Farmor stod som oäkting i kyrkoböckerna även om hon visste vem som var hennes far. Detta innebar bl.a. att hon fick sin morfars efternamn. Hon visste att han var begravd i Lyngby och på 70-talet vände hon sig dit för att få reda på mer om honom. Hon fick dock skriftligt besked från pastorsexpeditionen att han inte stod att finna någonstans.

Själv snubblade jag in på släktforskning när min mellanson var nyfödd 1994 och jag samtidigt fick överta en bunt osorterade dokument om min svärfars släkt. På den vägen är det och sedan har det dessutom blivit en hel del trevliga korrespondenser som gett massor av material. Det är många att tacka för all hjälp – TACK till alla er!

Jag var själv från början mest intresserad av släktstatistik och själva trädstrukturen så det blev inte så många resor till arkivet, speciellt inte efter att jag kört fast. Där var kusinen flitigare än jag ett tag men även han fastnade på Nils Warlin.

Spekulationer

Nils gäckade oss alla och på en resa från Sassnitz till Berlin för ca 13 år sedan

passerade vi en liten by med just namnet Warlin strax utanför Neubrandenburg! Oj, vad vi gissade vilt. Kunde Nils ha haft en olycklig kärlek från Warlin eller hade han bara passerat byn eller vad? Vi spekulerade även i om det var så att Nils tagit namnet när han utbildade sig till vagnmakare som gesäll eller mästare? Warlin ligger ca 30 mil från Lyngby via sjövägen över Trelleborg-Sassnitz så helt omöjligt vore det inte.

Farmor var en god historieberättare och enligt henne lär Nils ha varit vagnmakare (eller krukmakare) men blivit blind. Därefter åkte han och hans fru Marna runt på marknader o dyl och sålde lerkrukor/kärl. En gång blev de överfallna i Grönby och blev av med både häst och vagn och tvingades gå tillbaka hem till Lyngby.

När de blev tvungna att fara runt på vägarna fick de lämna bort sonen, Bengt, till släktingar i Västra Karup som sedan adopterade honom. Han ville aldrig komma hem därefter.

Faktagenomgång

Det vi hade hittat om Nils i kyrkböckerna var följande:

Nils står i husförhörlängden 1862–1867 (Lyngby) noterad som Warling (Wärling i Hfl AI:13) och var tidigt svagsynt, nästan blind. Han var både gift och änkling innan han träffade farmors farmor, Marna. Första frun, Anna Johans-

dotter, var född 1831 4/3 i Lyngby och dog 1869 5/4 i lunginflammation. Nils Jönsson Warlin gifte sedan om sig med Marna Olsdotter 1875 23/8. Detta var en vecka efter att deras son Jöns föddes.

Min farmor berättade att hennes farmor, Marna, lär ha sagt om Nils: *Man brukar säga att flickor har en binna för ögonen om man gifter sig med fel man, men jag måtte ha haft en hel bräda för synen.*

Sonen Jöns dog 1877 14/3 och samma år föddes deras andra son, Bengt, den 9/9 1877. Bengt som senare flyttade till Västra Karup den 11/11 1893.

Nils satt i fattigvårdstyrelsen och vid ett tillfälle tog han hem en pojke med klumpfot som ingen vill ha trots att kommunen betalade 25:- om året i utackordering. Han kom att stanna i många år, även efter Nils död. Han gick ofta ärenden åt Marna och grannarna.

I 1890 års folkräkning står Nils som Nils Jönsson Varlin, Husegare. Hurvida namnet skulle stavas med V eller W var för oss okänt. Tidigare i Hfl står det som Warling eller Wärling. Farmor Marta Warlin kände bara till att hennes mor stavade det med W, vilket är lite märkligt då det i farmors betyg från småskolan står Varlin.

Resultat

En dag i våras tog jag mig i kragen och påbörjade en prenumeration på Arkiv Digital och började så smått titta på

Nils Warlin

Årtal	Datum	Plats	Händelse	Namn	Kommentar
1830	15-jul	Wärby hus, Bara	Flera äldre systrar (4+10äkt)	Nils Jönsson	F. Jöns Nilsson 53år, M: Inger Olsdotter 40år
1830	1835	Wärby hus, Bara		Nils Jönsson	Står som född 10 maj i Bara AI:9 1830-1836
1836	1838	Wärby hus, Bara		Nils Jönsson	Står som född 10 maj i Bara AI:11 1836-1842 s41, betyg b i läsning.
1839		Wärby hus, Bara	Modern dör, Nils 9 år	Nils Jönsson	
1842	1845	Wärby hus, Bara		Nils Jönsson	Står som född 10 maj i Bara AI:13 1842-1848 s47, betyg b i läsning.
1846		Bara fattighus, Bara	Fadern till fattighus, Nils 16 år	Nils Jönsson	Fadern till fattighus som fattighjon
1848	1855	Bara fattighus, Bara		Nils Jönsson	AI:14 1848-1854 s110, AI:16 1854-1862 s110
1855		Bara fattighus, Bara	Flyttar från Bara, Nils 25 år	Nils Jönsson	Flyttar till Lyngby 12,5km från Wärby
1855		Bara fattighus, Bara	Flyttar från Bara, Nils 25 år	Nils Jönsson	Flyttar till Lyngby 12,5km från Wärby
Namnet kommer av Wär-by + Lyng-by = Warling (1855 flytten från Bara) -> Warling (1863 flytten från nr 3 till 8) -> Warlin (1875 när han gifter sig med Marna).					
1855		Lyngby nr 3	Byter namn vid flytten	Nils Hvaling	I Lyngby inflyttningslängd B:2 som nr 6 och dräng, (ända person från Bara det året)
1855	1857	Lyngby nr 3		Nils Jönsson Warling	I Hfl AI:12 s6. Betyg b i läsning, ba i katekes och vaccinerad mot koppor
1857	25-mar	Lyngby nr 3	Giftermål	Nils Jönsson Warling	Dräng och gifter sig med pigan Anna J. från Assartorp? Lyngby C:4 s371
1857	1861	Lyngby nr 3		Nils Warling	Gift med Anna Johansdotter (1831-03-04), Betyg b i läsning, ba i katekes, Anmärkning svagsynt & skattfri (???) AI13 (1857-1862) s 19

Nils Warlin
1830-1909

Nils Warlin. Satte ihop informationen vi hade i ett Excel-ark och började sedan systematiskt leta vidare. Känslan när man upptäcker att födelsedatum är fel och man hittar rätt är härlig. Nu var resan relativt enkel även om det blev en del timmar framför datorn, men tiden bara försvann.

Rätt som det var, när tabellen började fyllas på, stod sammanhanget klart! Heureka!!

Namnet kommer från de två byarna Wärby + Lyngby = Wärling. Nils tar namnet 1855 vid 25 års ålder när han flyttar från fattighuset i Wärby till Lyngby. Namnet förändras sedan lite ytterligare till Warling när han 1863 flyttar från Lyngby nummer 3 till nummer 8. I samband med att Nils sedan gifter sig 1875 med Marna blir namnet slutligen Warlin. Nils nöjer sig inte heller med detta utan när hans far, Jöns, dör på fattighuset i Wärby så ser Nils till att han i dödboken också får efternamnet Warlin.

Avståndet mellan Wärby och Lyngby är ca 12,5 km och tar idag ungefär 18 minuter att köra med bil.

Avslutande ord

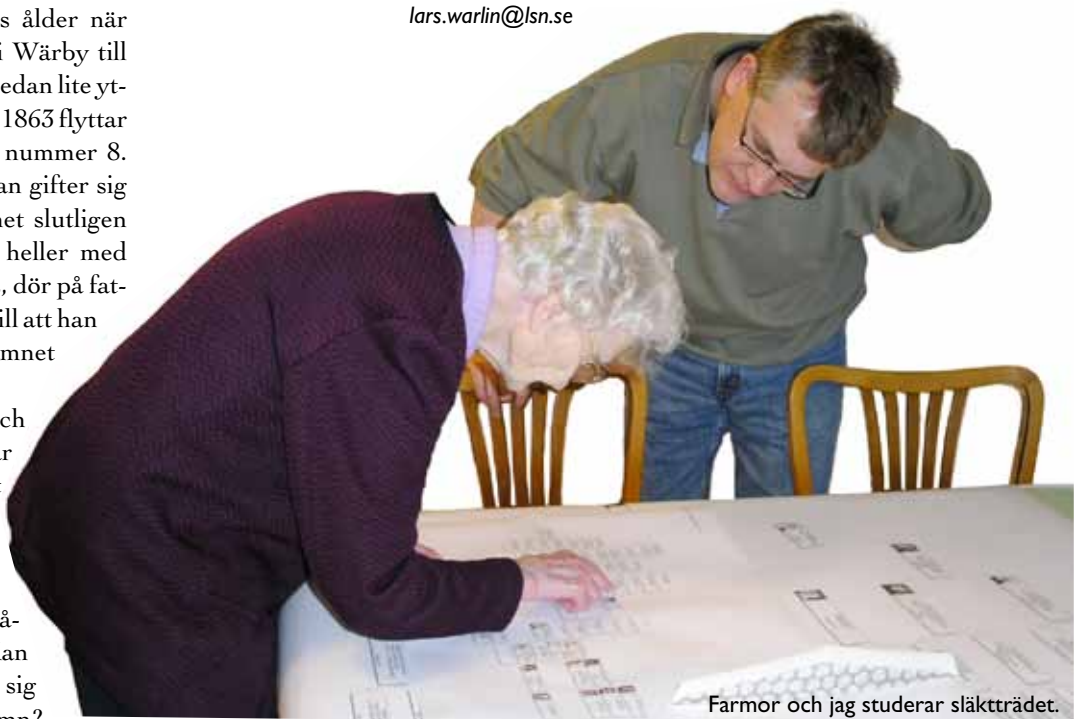
Namngåtan är nu löst men frågorna fortsätter givetvis. Man funderar ju på hur det kom sig att Nils valde att byta namn?

Varför gav han sin far nytt namn efter hans död? Och hur kunde han få ihop pengar till att köpa hus när han började på fattigstugan?

Jag är säker på att min farmor, min far och min farbror hade varit lika glada och upprymda som jag är efter denna "upptäckt"!

Skulle nu någon känna till något mer eller ha tips omkring detta så är jag ytterligt tacksam för all information och hjälp jag kan få! 🐼

LARS WARLIN
lars.warlin@lsn.se

Farmor och jag studerar släktträdet.

Släktforskning

På Internet

- en fascinerande historia

*bland kungligheter, tjuvar, riddare,
torpare, präster, bönder eller
berömda personer finns den...*

Din historia!

*ArkivDigitals unika färgbilder ger Din
släktforskning en helt ny dimension.*

*"Känslan av att ha boken framför
sig och kunna se den ursprungliga
texten som den verkligen ser ut, är
fantastisk", säger många av våra kunder*

Välkommen till

www.arkivdigital.se

ARKIVDIGITAL

Svenska Haplogruppdatabasen

Under ganska lång tid har det för gemene man nog känts ganska avlägset att lägga ner många tusentals kronor på ett DNA-test för att försöka få reda på mer om sina anor. Men det verkar som om teknikutvecklingen och den prispress den medfört börjar närma sig en nivå då fler och fler kan tänka sig att göra slag i saken. Innan jul pågick en kampanj hos ett av företagen som erbjuder analys av arvsanlaget och prislappen för detta test hamnade i trakten av 1600 kronor. Att det var många som nappade på erbjudandet är uppenbart då en tidigare ganska loj diskussionstråd om DNA-genealogi på Anbytarforum har fått ett rejält uppsving. Där diskuteras det nu friskt om möjligheten att hitta nya släktingar, vem på forumet som är mest besläktad med neandertalarna och om de nyfunna kunskaperna om vilka olika haplogrupper man tillhör.

När man tar sig an det här med DNA-genealogi och kommer i kontakt med ärfthighetsläran, genetiken, så inser man snart en sak, ämnet är inte enkelt. Jag har själv under mina högskolestudier läst genetik, jag har genomfört laborationer i ämnet, jag har ett antal genetiker i min bekantskapskrets och min fru jobbar på ett sekvenslabb och gör analyser av detta slag dagligen. Trots detta är det ganska ofta jag ställer mig frågor som "hur var

det nu igen", "har jag verkligen förstått det här rätt" eller "vad menas egentligen". Men jag ska försöka förklara och gå in närmare på en liten del av detta med DNA-analys och ärfthighet, och det är de så kallade haplogrupperna.

Väldigt förenklat kan man säga att haplogrupper är en gruppering och klassificering av visst genetiskt material som förts vidare generation efter generation. Det är säkert bekant för de allra flesta att det DNA som skapar oss individer är en blandning av det vi erhållit från våra föräldrar. Vilket i sin tur är en blandning från deras föräldrar. Denna mix av DNA gör så att eventuella likheter i den genetiska koden försvinner ganska snabbt om man går några generationer bakåt i tiden vilket medför problem när man ska försöka koppla samman folk baserat på genetiska likheter. Det finns dock DNA som slipper undan denna sammanblandning och behåller sitt utseende generation efter generation. Sådant DNA finns det två varianter av som används inom DNA-genealogin:

- Den till det raka fädernet knutna varianten, Y-DNA, som ärvs från far till son via den manliga Y-kromosomen
- Raka modernets variant, mtDNA (mitokondriellt DNA), som ärvs från mor till barn.

I och med att mtDNA ärvs av både döttrar och söner (varav de senare dock

inte kan föra det vidare då de inte producerar äggceller) kan alla människor analysera sitt mtDNA för att studera härkomsten på modernet. Däremot ärver inte döttrar sin faders Y-kromosom och det är då enbart män som kan studera härkomsten på fädernet genom att analysera sitt eget Y-DNA. Men har man som kvinna en bror, brorson, far eller farfar tillgänglig kan man via analys av dennes Y-DNA åstadkomma samma resultat. En bonus om man kan välja sin far eller en farbror utöver sig själv, är att man även får sin farmors mtDNA-linje.

Dessa i stort sett homogena DNA-sekvenser går att studera och genom att fastställa vilka små förändringar, spontana mutationer, som skett kan man räkna ut hur nära släkt individer är med varandra jämfört med andra. På detta vis kan man på det raka modernet och fädernet se vilken etnicitet man har flera tusen år tillbaka i tiden.

Genom att vetenskapligt studera det genetiska materialet hos olika folkslag, men även jämförelser med arkeologiska fynd, har man kunnat göra beräkningar på hur världens befolkning har emigrerat ut ur Afrika, divergerat till olika etniciteter, och spridit ut sig över jorden. Denna diversion har resulterat i ett antal olika grupper av människor som har klassificerats i det som kallas haplogrup-

Svenska Haplogruppdatabasen

[Inledning](#) - [Sök i databasen](#) - [Lägg till uppgifter](#) - [Om SHD](#)

Sök i databasen

Sök på personer, haplogrupper och/eller orter i denna databas. Sortera genom att klicka på kolumnrubrikerna. Man kan söka på exakta ord och del av ord. Få mer information om det YDNA eller MtDNA träd som personen ingår i genom att klicka på länken längst till höger. Personer födda för mindre än 100 år sedan visas inte i söklistan.

förnamn	efternamn	födelseort	län	födelseår	led	haplogrupp	innehåller
Karin		Stigsjö (Y)		1585?	(12)	Mt: U5a1a1	
Lisa		Ljungby (G)		1735	(8)	Mt: U5a	
Malin		Långviken, Umeå landsförsamling (AC)		1690?	(8)	Mt: U4c1	
Karin	Abrahamsdotter	Hemmingsmark Piteå landsförsamling (BD)		1668	(9)	Mt: X2c	
Gustaf	Abrahamsson	Strustorp, Hylte Rote, Bringetofta Försä (F)		1839	(3)	Y: R-M207, R1a1-M17	
Hans	Abrahamsson	Ålidan Torp, Fullnafs rote, Malmback S (F)		1751	(5)	Y: R-M207, R1a1-M17	
August	Ackerman, Åkerman	Örkelljunga, Sweden (L)		1873	(2)	Y: I1*	
Anna Sofia	Ahlberg	Foss (O)		1789	(6)	Mt: J*	
Elias Albert	Almgård	Sundmo, Ådals-Liden (Y)		1890	(4)	Mt: J2a1a1b	
Ingrid Johanna	Almgård	Sundmo, Ådals-Liden (Y)		1900	(4)	Mt: J2a1a1b	
Karl Petter	Almgård	Sundmo, Ådalsliden (Y)		1885	(4)	Mt: J2a1a1b	
Cafsa Ericsson	Ambjörnsson	Västra Tunhem (P)		1796	(5)	Mt: H5b	

Litteraturtips

Diskulogen nr 80

(Ladda hem från www.dis.se > [Publikationer](#)
> [Diskulogen](#) > [Senaste numren](#))

Länkar

[Svenska Haplogruppdatabasen](#)
dna.scangen.se

➔ per. Haplogrupperna, en serie vardera för Y-DNA samt mtDNA, har tilldelats signum i form av en bokstav efterföljt av siffror och bokstäver i olika antal beroende på hur komplex grenen är.

Som exempel kan jag nämna min egen haplogrupp för mitt mt-DNA, det vill säga min etniska härkomst på mitt raka moderne. Den haplogruppen har beteckningen H4a. Det är en grupp som jag tror är relativt ovanlig i Sverige och på hemsidan hos leverantören av testet kan man läsa att denna grupp för omkring 12 000 år sedan dök upp i trakterna av sydöstra Europa eller kring Svarta havet och sedan spred sig från Kaukasusområdet eller Turkiet in i östra Europa för cirka 10 000 år sedan. Vidare kan man läsa att gruppen är vanligast i Polen (där ca 5 % av befolkning bär på den), att den näst högsta andelen finns på Irland (3 %) och att den spridningen kanske kan hänga ihop med saxarnas härjningar under senare delen av vikingatiden. Inte mycket för släktdatabasen men oerhört fascinerande information ändå!

Denna nyfunna kunskap fick mig att fundera på om man inte skulle kunna göra något mer konkret med informationen. Det var dock Anders Berg som på Anbytarforum nämnde en idé om att skapa ett register över personer och de-

ras matri- och patrilineära härstamning. Det borde kunna vara till gagn inom släktforskningen eftersom om två personer härstammar fram samma person på raka fädernet eller mödernet och får olika resultat vet man att någon av anlinjerna är fel.

Jag kontaktade Anders eftersom jag gillade idén och vi har tillsammans jobbat fram ett litet projekt som fått namnet Svenska Haplogruppdatabasen (SHD). Anders, som länge jobbat med sin sida Scangen, har byggt en databas där man på ett enkelt sätt kan lägga upp sina anor med information om haplogrupptillhörighet samt annat som kan vara av intresse såsom födelseår, födelseförsamling och hur många led som skiljer mellan den omnämnda personen och den testade personen. Självt har jag bidragit med text och illustrationer.

Haplogrupptillhörigheten är som tidigare nämnts densamma för alla personer av samma kön i raka led. Detta innebär, med en man som exempel, att alla andra raka manslinjer som utgår ifrån någon av männen i testpersonens raka fäderne, är av samma haplogrupp som den testade personen. Därför kan ett test definiera haplogrupptillhörighet för ett ganska stort antal personer om man har en stamtavla med många grenar och med

start många generationer bakåt i tiden. I skrivande stund är antalet individer i databasen drygt 1000 stycken fördelat på 64 användare vilket ger ett genomsnitt på ungefär 16 individer per användare. Jag tror dock att det teoretiska antalet en genomsnittlig användare borde kunna lägga in måste vara betydligt högre, gissningsvis i spannet 50 till 100 individer.

Förhoppningen är att Svenska Haplogruppdatabasen kan bli ett verktyg för att infoga denna nya kunskap i den traditionella formen av släktforskning. Det kan förmodligen aldrig bli frågan om ett bevis för något slags släktskap, men den kanske kan bidra med information kring situationer där det finns påstådda men obekräftade släktskap. Divergerande haplogrupper talar emot släktskapet, medan gemensam haplogrupp av ovanligt slag talar för.

Det ska bli spännande att se vad detta lilla hobbyprojekt kan ge. Kanske blir det inget konkret för oss släktforskare, men då har vi alla fall samlat in nog så intressant information om ursprunget för folk i Sverige fördelat både över tid och rum.

Så välkommen in och ta en titt på Svenska Haplogruppdatabasen. 🐼

JONAS MAGNUSSON
jonas@complit.nu

Till Sverige – Historien som aldrig blev berättad

Bertil Oppenheimer
Format: 165 x 237 mm
Antal sidor: 349
Jure Bokförlag
ISBN: 9789172234185

”Det här är berättelsen om Elli och Kurt Oppenheimer. Hur livet efter Hitlers maktövertagande gradvis förändrades och så småningom tvingade dem att emigrera till Holland där de efter Tysklands invasion 1940 slutligen måste gå under jorden. Man får följa deras förtvivlade kamp för att få uppehållstillstånd i Sverige, vad som hände deras närmaste familj och, framför allt, hur de i sista stunden räddades och kunde återförenas med släkten i Sverige. Den restriktiva svenska flyktingpolitiken belyses på olika sätt.”

Boken är faktsäckad, och fylld med originalavskrifter. Jag kan se att viss brevväxling på ett bra sätt belyser hur tankegångar och beslutsfattning togs under kriget. Men ibland blir det bättre att sammanfatta, och endast välja ut de intressantaste delarna än att, som i vissa kapitel, ha brevavskrifter på över 20 sammanhängande sidor. Alla avskrivna dokument känns ibland i vägen, så för läsbarhetens skull borde de samlats i ett appendix.

Boken är en intressant skildring av kriget, med obehagliga citat och uppgifter om saker jag inte hade en aning om. Med familjefoton och inskannade menyer och dokument görs personer som nämnts lite mer levande.

Tack vare att det finns så mycket fakta och källhänvisningar i boken är den en ypperlig startpunkt för någon som vill börja forska i sin judiska släkt.

En judisk släkthistoria

Bertil Oppenheimer har lärt känna sina föräldrar genom arbetet med boken ”Till Sverige – Historien som aldrig blev berättad”. Han har också fått se åtskilliga bevis för den krångliga byråkrati som mötte alla judiska flyktingar som ville komma till Sverige under andra världskriget.

Bertil Oppenheimer bestämde sig för att skriva boken då hans bokförlag fängslats av hans släkthistoria och tyckt att den passade i en bok.

– Jag började släktforska redan när jag var 16 år. Sedan höll jag på med det i tre–fyra år. Då forskade jag så långt bakåt jag kunde komma på min judiska släkt, berättar Bertil.

– Många år senare, 2004, upptäckte jag DISGEN. Jag tycker att det är ett fantastiskt program. Jag köpte det och sedan var jag såld. Jag registrerade in uppgifterna från mina gulnande brev och mitt stamträd, bestående av uppklistrade lappar, som satt på väggen på en gammal rullgardin jag tagit från mamma på 1960-talet.

– Med hjälp av internet fick jag en rivstart då jag på nytt började med släktforskning. Jag registrerade mig på olika ställen och sedan hittade jag hur mycket som helst. Det blev en fullständig explosion av kontakter och information.

Till Sverige

Anledningen till att föräldrarna, Kurt och Elli, kom till Sverige var att Bertils

morfar och dennes syskon redan bodde här. Vilket de gjort ända sedan slutet av 1800-talet.

– Jag fick tips om att det kunde finnas material om mina föräldrar i Riksarkivet i Marieberg. Jag fick kontakt med en arkivarie som var mycket intresserad av judisk släktforskning. En kort stund efter att jag givit honom mina föräldrars uppgifter ringde han tillbaka och meddelade att det finns hur mycket material som helst om mina föräldrar i Riksarkivet. Det var då jag kom igång igen.

Bertil tycker att kontakten med utländska arkiv har gått mycket smidigt. De har varit oerhört tillmötesgående.

– Mina föräldrar kom hit strax efter att de gifte sig 1937 och var här i 5 månader ungefär. Men sedan blev de utslängda ur Sverige 1938. De kunde inte återvända till Tyskland, eftersom eländet redan var igång. Då åkte mina föräldrar till Holland, där de tidigare redan fått uppehållstillstånd, men sedan kom kriget även till Holland, 1940. Och då gömde de sig, de gick under jorden, precis som Anne Frank. De delar den historien, men mina föräldrar hade turen att överleva upplevelsen.

» *Vi hade plötsligt ett bakkors på huset och grindstolparna hemma i Danderyd.* «

Medan Bertils föräldrar gömde sig i Holland arbetade släkten i Sverige vidare på att försöka få dem till Sverige. De gjorde många försök via ansökningar till Socialstyrelsen, och detta material finns att studera i Riksarkivet. Det finns stämplat och registerkort på allt det där.

En lång tid efter att Bertils föräldrar avlidit berättade hans morbror den fantastiska historien om hur de äntligen tog sig bort från kriget och blev insläppta i Sverige.

– En av mammas kusiner var gift med en känd svensk företagsledare, Martin Waldenström, chef för Grängesberg-bolaget och LKAB på den tiden. Martin Waldenström hade mycket goda relationer med regeringen och därför lyckades han ordna så att mina föräldrar kom ut.

– Det lät osannolikt, men för 5–6 år sedan hittade jag ett brev i Riksarkivet där Martin Waldenström skriver till svenska justitieministern K G Westman och åberopar ett möte och vädjar till honom att mina föräldrar ska få bli svenska medborgare för att undvika att bli deporterade till Polen.

– Så inom en vecka, i februari 1943, blev mina föräldrar svenska medborgare – fast de inte ens befann sig i Sverige. Det är en sanslös historia som mina föräldrar aldrig berättade. Det är en ganska vanlig företeelse, har det visat sig, att vi andra generationens invandrare vet väldigt lite om föräldrarnas liv, speciellt om de drabbats av kriget.

– I Riksarkivet finns det massor med material med kommunikation mellan

svenska beskickningen i Berlin och UD i Stockholm och internt i Tyskland. Och i Röda korsets arkiv också.

Bertil tycker att det har varit lätt att hitta i arkiven. Han har skickat många mejl med frågor till arkiven. Och för nästan varje släkting han frågat om har det funnits en mapp.

– Efter kriget visade det sig att de allierade hade fotograferat en del av UD:s material i Berlin som rörde Sverige. Den luntan, från Auswärtiges Amt, finns också på Riksarkivet i Marieberg. Jag fick ta del av den och då dök mina föräldrar upp även där, i ett registerarkiv. Det är ett Sherlock Holmes-arbete att vara släktforskare som ni kanske vet.

– Eftersom mina föräldrar var gömda i Holland, så letade jag efter dem i arkivet för Judiska rådet, De Joodsche Raad. Där fanns mina föräldrar också registrerade.

Med hjälp av några lösryckta minnen, ett gammalt fotoalbum och den holländska telefonkatalogen på internet lyckades Bertil hitta den familj som gömde föräldrarna under kriget.

– Paret som gömt mina föräldrar levde inte längre, men däremot deras tre barn, 61–80 år gamla. Vi hade sådan tur att den yngsta dottern bodde kvar i föräldrarnas gamla hus. Så de kunde visa var mina föräldrar varit gömda under kriget. Vi har nu regelbunden kontakt.

Boken

Bertil främsta orsak för att ge ut en bok är att samla ihop informationen för de

efterkommande – hans barn. I samråd med förlaget bestämdes att boken skulle bli färdig till Bokmässan i Göteborg.

– Jag slet som ett djur hela vintern fram till sommaren. Jag har skrivit boken själv i Word och skannat in bilder och dokument. Men eftersom boken skulle tryckas har den sedan omarbetats till lämpligt tryckformat av andra.

– Jag hade aldrig ro att sitta på arkivet. Jag tog fotostatkopior av de dokument som jag tyckte var intressant. Och sedan satt jag och skrev boken hemma. Jag har använt ganska mycket källmaterial. Det är ju en faktaspäckad bok.

Genom arbetet med boken känner Bertil att han lärt känna sina föräldrar. Det är den stora behållningen av arbetet. Föräldrarna berättade ju så lite för barnen.

– Jag förstår dem lite bättre nu. Det fanns alltid en underliggande nervositet hemma i min familj. Man förstår lättare vilket helvete de måste ha haft under kriget.

Båda föräldrarna hade tragiska uppväxter. Bertils farfar stupade i första världskriget då Bertils pappa var 4 år. Där stod hans farmor med två små barn, så hon gifte om sig. Denne man dog redan på 1930-talet.

Bertil morfars syskon bodde i Sverige sedan lång tid tillbaka, och Bertils morfar sålde tyska viner i Skandinavien, innan Systembolaget fanns. Han ville flytta till Sverige till sina syskon, men hans fru, Bertils mormor, ville inte flytta hit. Hon hade sina åldriga föräldrar kvar i Frankfurt.

– I mitt föräldrahem sades det alltid att min mormor dog på grund av Hitler, 1933. Det var inte osannolikt, han kom till makten då och vi frågade inte mer om det. Men sedan då jag var i 20-årsåldern råkade mamma försäga sig och avslöjade att min mormor begick självmord. Min morbror som var 5 år yngre än min mamma, skickades till Sverige som 15-åring.

– Strax innan jag flyttade hemifrån, 1972, dök rasismen upp i vårt bostadsområde. Vi hade plötsligt ett hakkors på huset och grindstolparna hemma i Danderyd. I dag är det en högborgerlig kommun, men då mina föräldrar köpte huset 1946 förstod inte släkten hur vi kunde bo i Danderyd, så långt ute på landet. Då hakkorset dök upp blev det fullständig kaos hemma hos oss. Det låg under ytan hela tiden att det fanns en risk att vi skulle råka ut för antisemitism och att något hemskt kunde hända oss.

– Jag tror att boken är intressant för vissa typer av människor, dels judar som gillar att läsa om judar, folk som känner mig och min familj, och folk som är intresserade av den här tiden.

Några tips

Bertil tipsar om några bra hemsidor för judisk släktinformation. På hemsidan *JewishGen.org* kan man skapa ett konto och registrera familjenamn och de orter de kom ifrån. Det var så Bertil kom igång med släktforskning igen 2004.

– Det blev nästan som en explosion och min dator nästan kokade. Så mycket ny information och kontakter hittade jag.

Ancestry.com är också ett bra ställe att leta på. Bertil hittade t.ex. båtarna som släktingar åkte med då de flydde till USA. RootsWeb är också värt en titt. De som inte klarade sig utan dog i koncentrationsläger finns på sidan *yadvashem.org*.

– Andra världskriget och allt som hände då är ett högaktuellt ämne med tanke på svensk flyktingpolitik och annat som sker i världen. Historieprofessor Klas Åmark har nyss kommit ut med en intressant bok som fått bra kritik både i SvD och DN. Boken heter *Att bo granne med ondskan* och handlar om flyktingar och Sveriges förhållande till nazityskland under förintelsen.

– Det är mycket svårt att som jude komma lika långt tillbaka i tiden i sin släktforskning som det är möjligt för de flesta andra att göra i Sverige. Då ska man ha en ofantlig tur. På min huvudlinje Oppenheimer har jag kommit ner till 1700-talet. Det är väldigt bra. Men så mycket längre är svårt att komma. Detta på grund av att judar före 1808 enbart hade hebreiska namn. Min anfader Josef Isaak tog namnet Oppenheimer, ett vanligt familjenamn i Tyskland. Hans pappa hette Isak Mordechai, medan hans pappa hette Mordechai plus något annat. Man växlade förnamn kan man säga. I öststaterna är det visst ännu svårare att forska i judiska släkter. I *Vem tror du att du är?* (säsong 2), gick ett avsnitt med Ulf Adelsohn som har judisk bakgrund. Det var ett av de bättre programmen.

– Det gäller att hamna på rätt spår och kanske hamna där någon redan forskat.

Mina föräldrar kom från Frankfurt där det fanns en stor judisk befolkning som det har skrivits en del om och det har även skrivits om en del av släkten.

Framtidsplaner

Bertil har inga vidare släktforskningsplaner nu. Han har avslutat bokprojektet och känner att han har kommit tillräckligt långt i sin släktforskning.

– Nej, nu har jag inga gåtor kvar. För mig var mina föräldrar och hur de lyckades fly helvetet i Tyskland gåtan. Själva släktforskandet har stannat upp. Jag har väl en sådär 2500 namn i mitt DISGEN-träd och är nöjd med det.

Numera ägnar Bertil sin fritid till att prata om sin bok och om judisk släktforskning. Något han finner mycket nöje i. 🐶

Länkar

www.jewishgen.org/jgff
www.yadvashem.org
www.ancestry.com
www.rootsweb.ancestry.com
www.genealogi.se/judgen

Anna Linder
diskulogen@dis.se

Föreningen Dis verksamhetsberättelse 2010

(föreningens 30:e verksamhetsår)

Styrelsen har under året bestått av:

Ordförande

Daniel Berglund, Västra Frölunda (13/3-)

Olof Cronberg, Växjö (-13/3)

Vice ordförande

Eva Dahlberg, Jönköping (13/3-)

Daniel Berglund, Västra Frölunda (-13/3)

Sekreterare

Elisabet Leek, Sunhultsbrunn

Kassör

Bengt Karlsson, Linköping (-1/9)

Övriga ledamöter

Bo Kleve, Linköping

Kjell Weber, Torslanda

Karl-Ingvar Ångström, Härnösand

Kjell-Åke Carlenäs, Linköping

Ulf Frykman, Linköping

Ingvar Sahlin, Göteborg (13/3-)

Charlotte Börjesson (13/3-)

Ingrid Böklin, Tjörnarp (-13/3)

Eva Dahlberg, Jönköping (-13/3)

Revisorer

Stig Aronsson, Löddeköpinge

Jan Lilliesköld, Sundsbruk

Bengt Karlsson är anställd vid DIS kansli som kassör från och med 1 september, och har efter detta datum deltagit vid styrelsens möten, utan beslutsrätt, i egenskap av anställd.

Styrelsen har haft fem protokollförda sammanträden under året. Regionföreningarnas ordföranden har varit adjung-

erade till styrelsen. Föreningens årsmöte hölls den 13 mars på Valla folkhögskola i Linköping med föredrag av Lars Lundqvist, Riksantikvarieämbetet om *Historiska källor på Internet*.

I anslutning till årsmötet och funktionärshelgen firades föreningens 30 år med en jubileumsmiddag. En skrift som dokumenterar föreningens historia togs fram av Björn Johansson, *Släktforskning förr i tiden 1980–2010: 30 år med DIS*.

Antalet medlemmar i föreningen uppgick vid verksamhetsårets slut till 27123, vilket innebär en ökning under året med ca 2374 medlemmar brutto och ca 742 netto. Ganska exakt hälften av medlemmarna är anslutna till någon av regionföreningarna, vilka under året erhållit ekonomiskt stöd från DIS för regional verksamhet. Regionföreningarnas verksamhet framgår av egna årsberättelser.

Vid respektive avsnitt nedan ges referens till motsvarande punkt i verksamhetsplanen.

(4D) CA 60 DIS-FADDRAR – med inriktning på DISGEN och några andra släktforskarprogram - har varit verksamma. Deras och övriga funktionärers insatser är en avgörande del av medlemsservicen. Faddrarnas organisation har under året utvecklats av föreningens supportansvarige Håkan René. Ett åttioal DIS-

funktionärer från hela landet deltog i en funktionärsträff 13-14 mars på Valla folkhögskola i Linköping. Ett 15-tal faddrar deltog i november vid ett organisations- och vidareutbildningsmöte i Mölndal.

(ÖVRIGT) FORSKARSTUGAN i Gamla Linköping drivs i samarbete med Östgöta Genealogiska Förening och har hållits öppen för medlemmar och andra besökare varje vardag, och dessutom genom DIS-Filbyters försorg på helger under sommarhalvåret samt torsdagkvällar under vinterhalvåret.

(ÖVRIGT) DIS DELTOG i augusti med utställningar vid årets Släktforskar dagar i Örebro. Vid den årliga förbundsstämman representerades föreningen av fyra ombud. Dessutom deltog regionföreningarna med egna ombud.

(ÖVRIGT) I APRIL DELTOG DIS vid Kartdagar 13-16 april i Jönköping i samarbete med Lantmäteriet. I september deltog DIS – med assistans av DIS-Väst – som utställare på Bokmässan i Göteborg. I övrigt har DIS verksamhet presenterats vid ett flertal möten och kurser runt om i landet, i de flesta fall genom regionföreningarnas försorg.

(ÖVRIGT) INTERNATIONELLT HAR föreningen varit representerad genom Olof

Cronberg vid den nordiska samarbetskommittén Nordgens möte i Oslo den 25 april.

DIS sponsrade och deltog i SwedGen-Tour 2010 med besök och föreläsningar i Worcester i Massachusetts, Philadelphia och Lanse i Pennsylvania vilket resulterade i ett 20-tal nya amerikanska medlemmar.

DIS sponsrade och deltog, genom medlemmar i DIS-Väst, på Släktforskar-dagen på Riksarkivet i Oslo 30/10 2010. Norrmän visades där hur man kan hitta sina svenska rötter.

(2A) NÄSTAN 19500 AV DIS nuvarande medlemmar har skaffat DISGEN, inräknat ca 1200 program som distribuerats till nya användare under året. I maj lanserades DISGEN 8.2a som en gratis uppdatering till alla som köpt DISGEN 8.2. Arbetet fortskrider nu med omstrukturering av den interna strukturen i DISGEN för att skapa ett framtidssäkert program.

Utvecklingsarbete pågår också för ett Internet-baserat släktforskarprogram.

(4B) I DATABASEN DISBYT för anbyte med dator deltar ca 6700 medlemmar med utdrag ur sina släktdatabaser, tillsammans ca 22,8 miljoner poster vid årets slut. Ca 50 % av alla personer födda i Sverige 1750 – 1900 är representerade i DISBYT-

databasen. Under året gjordes cirka 8,7 miljoner sökningar.

(2C) MED SYSTEMET DISPOS för att hitta i källorna har runt 144 tusen sökningar gjorts under året. DIS har i samarbete med Gensline drivit vidare registreringsprojektet GIDx bl.a. i syfte att utveckla DISPOS för sökning i husförhörlängder på gårdsnivå. Ca 300 medlemmar har hittills deltagit i registreringen, och runt 1500 församlingar har blivit klara. DISPOS har under året utvidgats till att kunna länka även till Arkiv Digital och SVARs material. DISPOS fick extra belysning i decembernumret av Diskulogen för att öka användningen av denna ganska underskattade DIS-resurs.

(4E) DIS ARKIV, FÖR framtida bevarande av medlemmars släktdata, innehöll vid årets slut uppgifter från 231 medlemmar. Av dessa har referenser till totalt 14 inlämnarens material lagts i DISBYT, på begäran eller på grund av dödsfall.

(4C) FÖRENINGEN HAR ÄVEN detta år hållit Centrala Soldatregistret tillgängligt och sökbart på Internet.

(4C) NY HEMSIDA FÖR DIS lanserades i oktober. Den nya hemsidan baseras på det fria CMS-systemet Joomla. Samtidigt lanserades en ersättare för gamla DIS

Forum, det s.k. nya DIS Forum. I samband med detta har vi börjat flytta från webbhotell till hyrda virtuella servrar.

(5A) FÖR ATT FÖRBÄTTRA möjligheterna till utbildning har DIS från DIS-Bergslagen och från Bengt Kjöllersström inköpt rätt att använda deras respektive kursmaterial för DISGEN vid DIS-utbildningar.

(ÖVRIGT) MEDLEMSTIDNINGEN Diskulogen med Släktforskarnytt har under året utkommit med fyra nummer. PDF-tidningen för engelskspråkiga medlemmar, Rooted in Sweden, har utkommit med två nummer under året.

(ÖVRIGT) DIS HAR samarbetsavtal med ArkivDigital och Gensline. DIS har under året sålt alla aktier (30000) i Gensline Holding AB, som i juli köptes av Ancestry. DIS äger vid årsskiftet 2010/2011 20000 aktier i Arkiv Digital AB.

Ragnhild Bergström och Susanne Enkel (till och med oktober) har tjänstgjort på DIS kansli. Kassör Bengt Karlsson anställdes den 1 september som ett led i en omorganisation vid kansliet för att stärka dess ekonomifunktion. Beträffande ekonomiska förhållanden hänvisas till styrelsens förvaltningsberättelse.

STYRELSEN

LANTMÄTERIETS TJÄNSTER

Pensionerade lantmätaren Lars Envall inledde årsmötet med ett föredrag om Lantmäteriet och deras digitala tjänster.

Lantmäteriet har fem kärnverksamheter:

- Fastighetsbildning
- Fastighetsinskrivning
- Informationsförsörjning
- Svensk uppdragsverksamhet
- Utlandsprojekt (Swedesurvey)

Lantmäteriet startades redan 1628 av den första lantmätaren, Anders Bure. Lantmäteriet omsätter numera 2 miljarder per år. Statsanslagen står enbart för 25 % av intäkterna medan 75 % fås från avgifter. Bankerna är storkunder, men andra viktiga kunder är kommuner, landsting, näringsidkare och privatpersoner.

Nya höjddata

Sverige laserskannas just nu från luften för att man ska kunna bygga en ny nationell höjdmodell i enlighet med Klimat- och sårbarhetsutredningen. Lasermätningarna kan även ge intressant information till historieintresserade – fornlämningar som kolbottnar, fångstgropar och fornvägar kan nämligen bli synliga i höjdmodellen.

Flygfoton

Moderna flygbilder fotograferas med en kamera som producerar tre sorters bilder: svartvita, infraröda (IR) och fyrfärgs. Äldre flygfoton skannas nu. Databasen innehåller för närvarande över en miljon bilder fotograferade från 4600–9200 m höjd. Vid skapandet av kommunkartor har kommunen beställt bilder tagna från lägre höjd, ca 1000 m. Varje tätort i Sverige har blivit fotograferad på lägre höjd. Dessa bilder, ca 700 000 negativ som finns i arkiven i Gävle, skannas nu från år 1920. Åren 1955–1965 är redan inskannade. För varje bild finns även en

lapp med information, en stråklapp, som också blivit inskannad.

I nuvarande skanningstakt blir detta skanningsarbete klart först om 20 år. De bilder som riskeras att förstöras prioriteras. Men finansiering måste lösas för att säkra detta arbete.

Historiska kartor

Skanning av historiska kartor är klar för hela Sverige. Detta har genomförts för att minska slitage, ge en effektiv förrättning och ökad tillgänglighet.

Det kan finnas mycket intressanta detaljer och information i gamla kartor. Särskilt i de kartor som inte skickades iväg till lantmäteristyrelsens arkiv. I Lantmäterimyndigheternas arkiv (1700–nutid) finns lantmätarens original. Titta i båda arkiven för att få med all information.

Lars visar ett exempel där lantmätaren lagt ner mycket jobb:

– Det här är kung Arnes hög, och på kartan kan ni se att lantmätaren mätte och ritade in varenda sten, och det var innan de hade rests.

Jorden graderades av lantmätaren efter avkastningsförmåga där 1 var bäst och 2 var hälften så bra. Alla figurer finns förklarade på kartan.

Av intresse för släktforskare är att vid laga skifte, 1827, börjar sakägare att räknas upp i kartdokumenten. Alla berörda nämns med namn. Lantmätaren kunde bestämma om utflyttning om husen stod för tätt i samhället. Då fick byamännen hjälpas åt för att flytta en hel gård. I den historiska romanen *Genom lindens krona* får man följa vad som kunde hända efter laga skifte.

Söktjänster

- ArkivSök – för proffs som mäklare
- Historiska kartor

- Kartsök och ortnamn – vad finns?
- Min fastighet

I *GeoData Portalen* kan man se vilken typ av geodata som finns. Kontakta sedan respektive myndighet för att se data.

I *GeoLex* kan du se vilka flygbilder och kartor som finns över ett specifikt område.

Koordinater i gamla kartor

Få koordinater i gamla kartor genom att lägga ihop dem med en modern karta och använd t.ex. vägsکیل, vattendrag och kyrkor för att passa in dem med varandra.

– Det är förundransvärd exakthet i gamla kartor, främst över tätbygd. Det är lite sämre över skogsområdena där det inte var lika viktigt. Där gick väl bara korna och betade, berättar Lars.

Ett nytt referenssystem införs som en anpassning för internationell samverkan. RT90 ersätts av SWEREF99. Detta passar också GPS:er bättre. Det nya referenssystemet medför en ny kartbladsindelning.

– Nyligen infördes ny prissättning för Lantmäteriets material. Vid inköp för icke kommersiellt bruk ges hela 90 % rabatt – det är inte dåligt, säger Lars. 🍀

Länkar

www.lantmateriet.se
www.geolex.lm.se
www.geodata.se

Bok om laga skifte
Genom lindens krona
Sven Edvin Salje
ISBN: 9136026913
Tryckår: 1987

DIS trettioförsta årsmöte hölls inte i Linköping som det brukar. I år hölls årsmötet i Västerås. Det är andra gången det hålls utanför Linköping, första gången var 1986, då i Stockholm. Vid årets möte var 53 röstberättigade medlemmar närvarade. Gunnar Wenngren valdes till mötets ordförande, Brage Lundström till mötets vice ordförande och Elisabeth Leek till mötets protokollförare.

DIS har haft en positiv medlemstillväxt under året. Även försäljningen till medlemmarna har varit god, ca 50 DISGEN-program säljs per vecka. Ungefär 1200 nya DISGEN-program har sålts under 2010. Totalt har nuvarande medlemmar köpt 19500 program. 29000 exemplar av DISGEN har sålts hittills i föreningens historia.

Under året har DISBYT haft 8,7 miljoner sökningar och DISPOS 144 000 sökningar.

Resultatet för 2010 blev något sämre än förväntat bland annat beroende på två oförutsedda kostnader: den nya hemsidan samt att fakturan för Diskulogens julnummer 2009 kom i januari 2010.

Föreningen fortsätter med samma verksamhetsplan som föregående år. Bortsett från några punkter som redan avklarats, t.ex. ny hemsida.

I årets budget har man räknat med ökade kostnader dels på grund av att ett särskilt funktionärsmöte kommer att hållas, normalt brukar det hållas i samband med årsmötet. Dels att det är dags att uppdatera medlemsregistret, som fortfarande ligger i en gammal Access-databas, till en nyare lösning. Kostnaden för detta har ännu inte undersökts utan en gissning, förhoppningsvis i överkant, har använts i budgeten.

Man räknar med ett resultat på 63 000 kr, men det kan förhoppningsvis förbättras. Medlemsavgiften beslutades att kvarstå på 150 kr/år.

Till styrelsen skedde nyval av Josefine Nilson, Huskvarna, och Kjell Cronér, Göteborg, och fyllnadsval av Marianne Strömberg, Handen, som vid konstituerande möte utsågs till ekonomiansvarig i styrelsen. Bengt Karlsson, Kjell Weber och Kjell-Åke Carlenäs lämnade styrelsen.

Motioner

Fyra motioner hade lämnats in.

- *Motion 1 och 2* handlade om verktyg och utredning för en databas över Sveriges historiska befolkning. Dessa frågor ska utredas av en arbetsgrupp som styrelsen fick i uppdrag att organisera.

- *Motion 3* handlade om distansutbildning i släktforskning. Kjell Hasselroth var där och argumenterade för sin motion.

Han menade att många köper ett släktforskningsprogram, men kan sedan inte använda det, utan det blir liggande. Det behövs distansutbildningar inom föreningen. Och utbildning innebär mer än en grundkurs i DISGEN! Det finns t.ex. redan en verksamhet med distansutbildning i Karlstad. Ni kan läsa mer om det på DIS-Bergslagens hemsida.

Daniel kontrade med att DIS redan skickat en fråga om utbildning till regionföreningarna. Styrelsen ville därför ge avslag på motionen eftersom bol-len redan var i rullning.

Kjell stod på sig och höll inte med om att föreningen arbetar på det. Han vill att det ska bildas en arbetsgrupp som utreder frågan. Daniel höll då med om att ett avslag kanske var för starkt. Beslutet ändrades till att styrelsen ska besluta om en arbetsgrupp som ska ta fram förslag.

- *Motion 4* handlade om gårds- och bynamn. Gunnar Björklund var där och argumenterade för sin motion.

Gunnar tyckte att sockennamnen, som gällde innan år 2000, är viktiga för släktforskningen. Det finns nu över 290 olika system för namngivning i Sverige. Alla måste hjälpas åt för att bevara våra gamla gårds- och bynamn.

Styrelsen tyckte inte att detta arbete skulle ligga på DIS bord, men att föreningen kan underlätta spridning av information kring detta. Styrelsen yrkade på avslag, men påminnde Gunnar om att han, som alla medlemmar, har en chans att visa upp sig i t.ex. Diskulogen och på DIS hemsida. Men det är ingen fråga för-eningen ska driva.

Övrigt

Årsmötet valde enhälligt att göra Olof Cronberg till hedersmedlem. Man ringde upp honom i Afrika för att meddela nyheten. Efter ett misslyckat försök med konferenstelefonen fick samtalet ske genom Daniels mobiltelefon. Det var svårt att höra vad som sades, men Daniel gjorde en sammanfattning av samtalet:

– Olof tackar för utmärkelsen och berättar att det är varmt och fuktigt där. Han har inte hunnit släktforska och internet är långsamt. Olof försäkrar att han inte övergett föreningen, utan ska jobba vidare med DISBYT.

– Detta årsmöte är ganska unikt, det är det andra årsmötet som hålls utanför Linköping. Det hölls i Västerås, men vi hade internationellt deltagande ända från Kamerun. Det är fantastiskt. Undrar vad som väntar i framtiden? avslutade mötesordföranden Gunnar Wenngren. 🐼

Elisabeth Leek.

Brage Lundström.

Gunnar Wenngren.

Motionär Kjell Hasselroth.

Föreningen Dis årsmöte 2011 hölls på Scandic i Västerås.

Motionär Gunnar Björklund.

Kjell Weber avtackades.

Olof Cronberg blev utnämnd till hedersmedlem.

BILD: Jan Nilsson

Dis ekonomi 2010

TEXT: Bengt Karlsson, kassör

Året har varit bra både ur försäljningssynpunkt och medlemsökning. DISGEN fortsätter att sälja bra, både bland nya som gamla medlemmar. Medlemstillströmningen är god och antalet medlemmar stannade vid 27123 vid årets slut. I november fick föreningen sin yngsta medlem inskriven, endast 12 år gammal. Glädjande är att även ute i regionföreningarna kan man se en ökning av medlemsantalet.

Även under 2011 har vi gjort en försiktig beräkning av medlemsantalet i budgeten. Föreningen sålde av sitt aktieinnehav i Genline i samband med att det blev uppköpt av Ancestry sommaren 2010. Aktieposten i Arkiv Digital kvarstår dock.

Styrelsen har även under hösten påbörjat funderingar angående ett nytt medlemsregister som förhoppningsvis kan sjösättas under 2011.

På kostnadssidan tillkom en del händelser som inte var med i budgeten vid årets början, vilket gjorde att det blev ett underskott gentemot budget. Föreningen gjorde en förlust på 221 000 kr.

På personalsidan skedde också en del förändringar under året. Föreningens webbmaster slutade i februari, samt en kanslist i slutet av året.

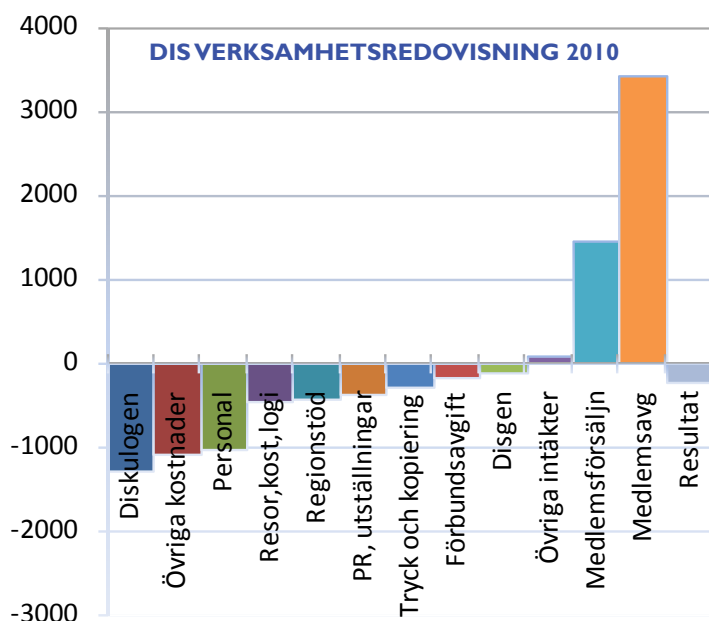
Föreningen har haft totalt 3 anställda under året. Kassören blev anställd from 1 september. Redaktörstjänsten för Diskulogen är inköpt.

Inga arvoden utgår till styrelseledamöter, programutvecklare eller övriga funktionärer.

På årsmötet redovisades föreningens ekonomi på sedvanligt sätt. Här återges i sammandrag föreningens budget, resultat och balans för år 2010, samt den budget för 2011 som styrelsen antog i februari, och som fastställdes av årsmötet.

RESULTATRÄKNING (belopp i tusental kr)

	Budget 2010	Utfall 2010	Budget 2011
Intäkter			
Medlemsavgifter	3380	3436	3975
Försäljning till medlemmar	1300	1447	1230
Övrigt inkl räntor	100	78	90
	4780	4961	5295
Kostnader			
Kopiering (bl.a. CD och manual)	-340	-195	-185
Tryck	-800	-1191	-830
Porto & Distribution	-680	-415	-615
CD, datorprogram m. m.	-30	-52	-65
Bidrag regionföreningar	-400	-437	-450
Personalkostnader	-690	-1019	-1128
Div. tjänster	-305	-322	-318
Resor, kost & logi	-380	-443	-510
Hyror & leasing	-120	-112	-110
Tele & internet	-70	-84	-45
Inventarier inkl avskrivning	-75	-21	-50
Annonser, PR, utställning	-205	-372	-250
Förbundsavgift	-170	-160	-160
Övrigt	-143	-359	-516
	-4408	-5182	-4232
	4780	4961	5295
Årets resultat	372	-221	63

BALANSRÄKNING

	Ing. Balans 1 jan 2010	Utg. Balans 31 dec 2010
Tillgångar		
Likvida medel	5652	5680
Aktier	93	40
Fordringar	117	113
Inventarier, lager	107	105
	5969	5938
Skulder och eget kapital		
Förutbetalda medlemsavg	1189	1318
Skulder	675	736
Eget kapital	4627	4627
	6491	6681

Vad heter orten och vem beslutar vad?

Denna artikel är avsedd att vara ett inlägg i frågan om vad orter ska heta och vad de heter i folkmun. Den är *inte* avsedd att vara en kritik mot hur DIS(gen), GIDX m.fl. beslutat att ortsnamnen ska heta, vi måste ha en nomenklatur, men däremot en undran över hur namnen egentligen fastställts? Jag har genomgående använt begreppet socken, eftersom flera av dessa socknar idag slagits samman och därmed bildat en församling. De flesta exemplen jag hänvisar till rör min egen hemtrakt, runt Vårgårda, men flera av er som läser detta kan säkerligen komplettera med fler exempel från andra delar av landet. I norra Sverige, har det redan fastställts att vissa ortsnamn de facto heter något annat, ibland bara lite avvikande, ibland mycket avvikande mot vad vi är vana vid. Jag syftar då på orter som har både svenska och samiska namn.

JAG INLEDER MED Vårgårda. Själva tätorten i kommunen ligger till största delen i Kullings-Skövde socken, en något mindre del av tätorten ligger i Alguts-torp, men *namnet* Vårgårda härstammar från en gård i Siene socken. Förmodligen har tätorten i samband med att Västra Stambanan byggdes och en station placerades med stickspår till Vårgårda kvarn, fått sitt namn därifrån. Vårgårda kvarn, där bl.a. Vårgårda havregryn och Vårgårda ris tillverkades, tog sin kraft från Säreån. Industrispåret var smal-

spårigt och finns inte längre kvar. Där transporterades kvarnprodukter fram till slutet av 1960-talet. Vad jag vet så tillverkas på Vårgårda kvarn idag snus. Kvarnens silobyggnader syns från E20. Vattenhjulet är numera utbytt till en turbin, som lämnar en del energi till det allmänna elnätet.

Socken Siene är till absolut största delen en jord- och skogsbrukssocken. Den har, såvitt jag vet, alltid hetat Siene, i dialekten uttalat Sine. När och var försvann det första "e"? De som reser på E20 kan se skylten "Siene" och de som kommer från avlägsna orter (över 30 km?) torde kalla orten för SiEne. Varför blir det så? Siene ligger f.ö. väldigt vackert utefter Säreåns dalgång. Värt ett besök!

FORTSÄTTER VI UPPSTRÖMS Säreån kommer vi till ytterligare en jord- och skogsbrukssocken, Horla. Socken heter dock inte Horla utan Holla, men det är ju inte ovanligt med ett stumt "r" i dialekterna i västsverige. Hur och när försvann "r"? Eller försvann det inte utan lades till? I så fall när och av vem och varför? Det finns ju en grannsocken, Hol, som ju i så fall också borde drabbats av förändringen? Hol är numera moderförsamling i socknarna Hol, "Sine" och "Holla".

Tillbaka till Säreån, ytterligare någon mil uppströms. Här ligger Härsva, eller Häradsvad som det står på kartan, som en viss författare fått rejält på pälsen för. Ingen i området har kallat platsen för nå-

got annat än Härsva. Åtminstone inte de senaste ca 100 åren. Men stavningen är gammal. I *Närunga AI:2, Husförhör; 1785–1799, 72/0, Bild 46 av 157 (GID 999.7.56900)* står det tydligt Häradsvad. Härsva ligger i Närunga socken.

GRANNSOCKNEN I VÄSTER heter på kartan Skogsbygden, vilket den även gör i folkmun. I DISGEN (och därmed i Nomenklaturen) heter socknen emellertid Norska Skogsbygden. Idag finns inga rester kvar av något som man kan kalla för kyrka, kapell eller kyrkogård. Några av de äldre i socknen menar att det en gång legat en kyrka i närheten av Tarabo. Sant eller falskt? Vem vet? Vad man däremot vet är att socknens namn egentligen var Norunga Skogsbygden. Detta framgår ganska tydligt av, Norska Skogsbygden, *AI:1, Husförhör; 1875–1881, 0/0, Bild 7 av 91 (GID 1928.2.54800)*. Vem och var fastställdes "Norska"? Det kan knappast ha varit för att blidka våra dåvarande unionsgrannar väl?

Att forska just i dessa trakter blir lätt lite rörigt. Närunga är i dag moderförsamling i socknarna Skogsbygden, Ljur och Närunga. På sätt och vis måste det ha fungerat på det viset i minst 2,5 sekel, eftersom de tre socknarna dyker upp i varandras böcker från ca 1760 och framåt. Dessutom delas under vissa perioder böcker med grannförsamlingens (Asklanda) socknar, Ornunga, Asklanda och Kvinnestad. Det blir en del bläddrande.

» När fick orten namnet Herrljunga? De som bor här kallar orten för Hallunga eller Halljunga. «

Det finns en kyrkoruin i Ljur, den ligger på Osdals ägor lite drygt 1 km från riksväg 42, avfart mot Ornunga/ Asklanda.

VI HAR SNART FULLBORDAT ett varv i södra delen av Vårgårda kommun. Den näst sista socknen i det varvet heter Kvinnestad. Jag tror inte det någonsin bott fler än 3–400 människor samtidigt där. Kyrkan är liten och oansenlig och ligger vackert på en liten höjd med utsikt över Kvinnestad sjö. Trots den fina efterleden i namnet så har det nog aldrig legat någon stad i de här trakterna. Det finns dock rester av en fornborg här. I folkmun heter orten Kvinnsta med ett knappt skönjbart "e" mellan "n" och "s". Varför får inte denna socken heta Kvinnesta? Utan "d" på slutet. Det förekommer ju absolut på många andra håll i landet orter med efterleden -sta. Spännande om någon vet varför just här en stad ansågs finnas. Kör man bil genom socknen hinner man knappt märka att det finns en ort... Handlade gjorde man i affären i Landa eller Asklanda, Galsta(d).

Mitt sista exempel. Knappt 20 km utefter Västra Stambanan mot nordost från Vårgårda, ligger metropolen Herrljunga. Många är de som här bytt tåg för resor till nordost, nordväst, sydväst eller sydost härifrån. När fick orten namnet Herrljunga? De som bor här kallar orten för Hallunga eller Halljunga. Tittar man i gamla kyrkböcker så står det Halljunga. (t.ex.: *Algutstorp*, AI:5, *Husförhör*; 1855–1847, 26/0, *Bild* 20 av 44 och *Jällby*,

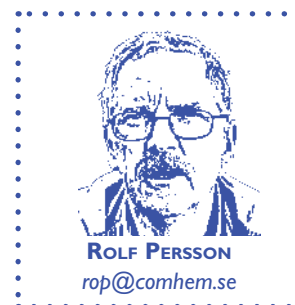
C:1, Inflyttning, Utflyttning, 1756 - 1784, 524/0, *Bild* 55 av 79, *GID* 1875.8.26000 resp *GID* 628.4.5500). Fick även denna ort sitt namn i samband med järnvägsutbyggnaden? Spännande om så är fallet.

VARFÖR TAR JAG DÅ upp dessa, knappt ens akademiska, frågor? Det finns flera skäl, ett av dem är ortsnamnen i sig. På samma sätt som de flesta av oss tycker det är viktigt att kunna identifieras med ett namn, vissa av oss dessutom att det är så viktigt att vi "tar" ett unikt efternamn, så är det viktigt med ett ortsnamn för identifikation. Många av oss är engagerade i projektet GIDx, där vi försöker skapa ett sökbarhetsregister till husförhörslängderna i Genline Familyfinder. Registret knyts till hembygdsföreningarnas databaser så att vi forskare ska kunna få mer information om de gårdar, torp och samhällen som bebotts av de som kom före oss. För att skapa en fungerande struktur har fastställts vilka ortsnamn som ska användas. Helt oberoende av hur de namnen från början var. På så vis har vi faktiskt skapat ett register med namn som i viss utsträckning inte alls beskriver det som det ursprungliga namnet faktiskt gör/gjorde. Men det kanske inte är viktigt?

Ett annan skäl är vad som sker när vårt samhälle utvecklas. Vi bygger snabbare förbindelser av både asfalt och stål. Det innebär att vi flyttar vägarna utanför tätorterna och järnvägarna får nya sträck-

ningar med färre stationer och stopp. Ett exempel är Fåglavik, en gång ett samhälle runt ett glasbruk, numera en förort till Herrljunga. Länsväg 181 gick genom samhället och det fanns en järnvägsstation. Idag stannar där inga tåg och vägen går en halvmil från orten. Den observante bilisten ser en oansenlig vägs skylt med texten Fåglavik 4, blixtra förbi. Vad finns kvar av orten? Ett annat exempel är alla de stationsorter som ligger utmed Norra Stambanan. Jörn, Vännäs m.fl. Vad händer med dessa orter och deras namn när Bottniabanan är helt klar?

Jag vill *absolut inte* att vi i DIS ska försöka driva några storpolitiska frågor om samhällsbyggnadens vara eller inte vara. Men däremot tror jag det är väsentligt att vi ser till att de gamla ortsnamnen bevaras, tillsammans med de nya. Vi måste dessutom se till att ortsnamnets ursprung och namnets betydelse bevaras. Om vi som en synergieffekt bevarar varför ett samhälle en gång fanns och varför det försvann så har vi gjort en riktigt fin insats. Inte minst för namnet! 📌

TeamViewer löser Disgenproblem över internet

Många släktforskare känner sig inte helt bekväma med datorns konstigheter och är beroende av hjälp från barn och barnbarn. Men dessa kommer ju inte så ofta och släktforskningen kan lätt bli ligande.

Söker du hjälp av en fadder, kan det ibland vara svårt att förklara problemet och följa de råd som ges. Som fadder vet jag också, att det kan vara svårt att inse hur den hjälpsökandes skärmbild ser ut och det kan ta lång tid att förstå det verkliga problemet. Allt ser ju annorlunda ut på den andres dator. Det vore mycket enklare att förklara om båda kunde se samma skärmbild. Här kommer det utmärkta gratisprogrammet TeamViewer för fjärrstyrning av datorer till undsättning. Faddern kan se den hjälpsökandes skärm och kan även styra musen för att visa hur man gör. Det är så enkelt att handha att alla bör kunna klara av det.

Men TeamViewer kan givetvis inte slå en inbjudan till en grillkväll som förevändning att reparera en dator. Däremot blir det mycket enklare att fixa datorproblem utan krångliga telefonsamtal.

Så funkar det

TeamViewer är ett gratisprogram för att koppla ihop två datorer och få dem att samarbeta över internet. Med ett normalt bredband tar det bara ett fåtal sekunder att tanka hem TeamViewer

och sedan köra en enkel installation. Det finns i svensk version, svensk support är tillgänglig, användarvänligheten är hög och utbudet av funktioner är riktigt bra. TeamViewer fungerar även genom tuffa brandväggar.

För att det hela ska fungera måste båda datorerna, som ska anslutas mot varandra, installera och köra programmet. Efter inloggning där man anger ID och lösenord för den dator som man vill fjärrstyra tar det bara några sekunder att starta en session. Anslutningen är krypterad och säker, och man behöver inte sitta på plats framför den andra datorn. Den andra datorns bildskärm dyker upp i ett fönster som innehåller olika funktioner och inställningsmöjligheter.

Så här får du hjälp

Öppna din vanliga webbläsare och surfa till www.teamviewer.com. Väl där klickar du på knappen *Starta gratis fullversion*. Nu ska en ruta öppnas där du blir tillfrågad om du vill köra den här filen. Klicka på *Kör* och tillåt programmet att starta. Du måste bekräfta att programmet används för privat/icke kommersiellt bruk och godkänna licensavtalet. Efter installationen finns TeamViewer under Startknappen *Alla program*. När programmet startar får man upp en ruta [1].

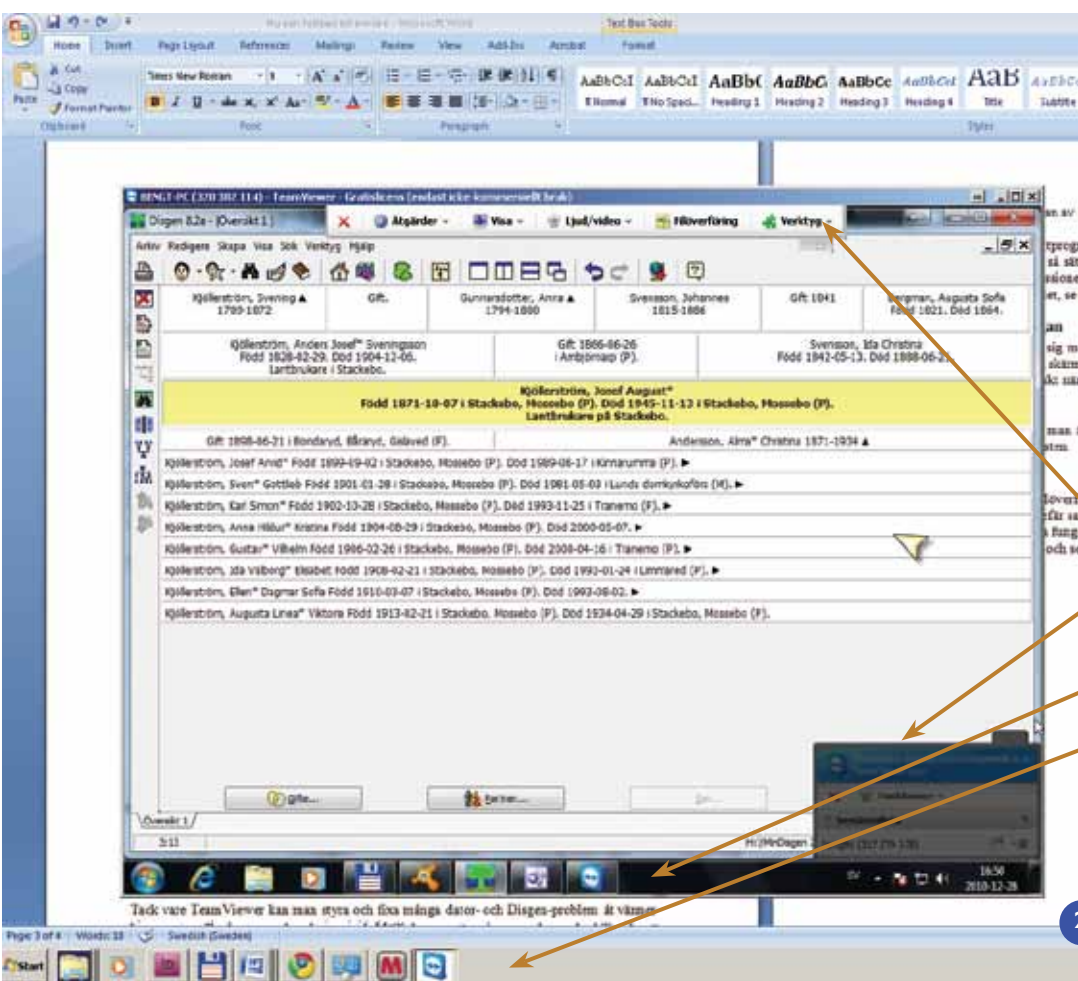
Programmet visar i vänsterspalten ditt ID på nio siffror, unikt för din dator och samma varje gång du startar TeamView-

er. Dessutom visas ett lösenord, unikt för varje start av programmet. Nu ring-er du förslagsvis upp din guru och ber denne starta sitt TeamViewer (det kan ju vara praktiskt att tidigare kolla att han har TeamViewer och är beredd att hjälpa dig). När din fadder startat sin version av TeamViewer matar han in ditt ID-nummer och lösenord. Eftersom det är olika lösenord varje gång kan gurun inte senare komma åt din dator. Sekunden senare visar ett fönster på hans skärm din datorskärm. Han kan nu styra din dator samtidigt som du ser vad han gör. Det enda som talar om för dig att du är uppkopplad är en liten ruta i nedre högra hörnet av skärmen [2].

Observera att du alltid kan bryta anslutningen genom att trycka på det röda krysset CL.

Så här kan en fadder hjälpa

Faddern måste också ha TeamViewer installerat och startat. I den högra spalten fyller han i ditt ID och klickar för *Fjärrstyr* och *Anslut till partner*. Då kommer en ruta upp där faddern måste fylla i ditt TeamViewer-lösenord för detta tillfälle, som du alltså måste avslöja (annars ska man aldrig för någon berätta om sina lösenord, inte ens för banken). Nu upprättas en förbindelse er emellan och han kan se din skärm och mus och därmed styra händelserna. Men det kan du också. Därför är det viktigt att ni försäkrar

Föregående sida: Startbilden i TeamViewer. Till vänster anger faddern sitt ID och lösenord (dina motsvarande uppgifter ska du ge till faddern), till höger anger han ditt ID, markerar fjärrstyrning och klickar på *Anslut till partner*. I nästa steg måste ditt lösenord anges av faddern.

Vänster: Så här ser min skärm ut när jag kopplat upp mig mot en dator som visar DISGEN. Under det fönstret ligger fönstret med denna artikel.

Lägg märke till verktygsfältet överst i DISGEN fönstret.

Den lilla rutan i nedre högra hörnet talar om att du är uppkopplad med TeamViewer.

I underkanten ligger fjärrdatorns aktivitetslista.

Längst ner i bilden ser du min dators aktivitetslista.

er om, exempelvis via chatt eller telefon, att inte båda försöker styra musen. När hjälparen är i gång bör du hålla fingrarna borta från musen för att inte av misstag störa processen.

Faddern har full tillgång till ditt skrivbord. Han kan se allting som om han satt framför din skärm och kan använda mus och tangentbord för att navigera på din dator. Observera de två aktivitetsfälten, det nedersta är fadderns eget, det ovanför är ditt. Det kan vara lite förvirrande, men man vänjer sig snabbt.

TeamViewers verktygsfält, som ligger högst upp på hjälparens skärm, ska användas t.ex. för att starta om den andra datorn, använda funktionen Ctrl+Alt+Delete eller logga ut. Om man stänger av någons dator avbryts sessionen och ni måste återställa anslutningen på nytt med nya lösenord. Faddern kör din dator i ett fönster samtidigt som han kommer åt sina egna program i andra fönster.

Tack vare TeamViewer kan man styra och fixa många dator- och DISGEN-pro-

blem åt vänner via nätet, precis som om man satt bredvid.

Visa bildspel på avstånd

Du kan också använda TeamViewer för att visa bilder, eller be om en kommentar till något som du arbetar med. Möjligheterna är många — den enda skillnaden är att vederbörande inte står vid sidan av och tittar över axeln utan följer med från sin egen dator.

TeamViewer har ett inbyggt chattprogram för att ni ska kunna skriva och hålla kontakt med varandra under arbets gång. På så sätt kan du löpande hålla dig underlättad om vad som händer i den andra änden. När sessionen har startat hittar du chatten via knappen *Funktioner* längst ned till höger på skrivbordet.

Styra datorn i sommarstugan

Det går också bra att koppla upp sig mot den egna datorn på jobbet eller i sommarstugan. Utan att någon sitter framför den skärmen kan du på distans styra

datorn som om du satt framför den. Det kan vara praktiskt när man upptäcker att man glömt några filer på den datorn.

Det kan också vara en idé att, när man är på resande fot, använda TeamViewer för att logga in på sin vanliga dator och kolla e-posten.

Filöverföring

TeamViewer har en integrerad filöverföringsfunktion där man kan kopiera filer och mappar. Filöverföringen fungerar på ungefär samma sätt som i ett ftp-program, utan någon övre gräns för storlekarna på filerna, och den fungerar också genom brandväggar! Man kan få direkt åtkomst till obemannade datorer och servrar. 📁

När kriget kom

På 1930-talet hopade sig molnen över Europa. Österut fanns Sovjetunionen med Stalin och hans bolsjeviker. I söder fanns Hitler med nazisterna i Tyskland samt Mussolini med fascisterna i Italien. Alla tre aggressiva liksom Franco i Spanien. Det var inbördeskrig i Spanien. Mussolini anföll Abessinien och intog det landet. Vi var på middag hos närmaste grannen. Ernst Mandergrehn sa, att om det blev krig så skulle han köpa en såptunna. Jag var väl bara drygt fem år och hade hört om bomber. Så jag föreställde mig en tom tunna, som Ernst skulle vända upp och ner och gömma sej i! Med tiden insåg jag ju, att det var såpan inuti som var av intresse om det blev ont om tvättmedel.

Hösten 1938 hade jag börjat tredje klass i Harads folkskola. Jag och min syster Gunvor Birgitta fick gå en kilometer upp till landsvägen – förbi oss gick bara en kärrväg. Ett år senare började andra världskriget med Tysklands och Sovjets delning av Polen, Stalins ockupation av Baltikum och hans anfall mot Finland. Särskilt det sistnämnda var hemsamt för oss – ingen väntade sig att vårt broderfolk Finland skulle stå mot övermakten.

Åtstramning

Vi hade haft skolskjuts med taxi ett år, men det tog tvärt slut. Bensinen behövdes för det viktigaste, t.ex. försvaret. Det blev skolskjuts med häst. Först med trilla, sedan med rissla. Då den var i minsta laget gjorde kusken Avjon Boström en större släde, där vi kunde ligga under fårskinnsfällar.

Det var fyra gårdar, som var utan el. Nu försvann fotogenen och vi fick fortsätta med karbidlyktor, spritlampor och ibland Radiuslykta. Ved ur egen skog hade vi för uppvärmningen. Men det var ett väldigt arbete att ta fram veden samtidigt som man skulle jobba för försörjningen.

Svårt var det med ransoneringen på kaffet, folkets glädje! Man experimenterade med ersättningar, t.ex. Cikoria och Doska Frank. Sistnämnda var runda, platta skivor i ett paket liknande ett kexpaket. Kafferansonering gällde ännu 1951, när jag började studera juridik vid Stockholms Högskola.

Det blev ransonering på kött, mjöl och andra matvaror. Min far hade dittills odlat korn men försökte sig nu på andra sädesslag. Höstsädd (!) råg på "Storkilen" blev ett totalt misslyckande. Det gick lite bättre med vete. Det mognade inte så bra, så det breddes ut på golvet i bagarstugan för torkning. Det uppskattades av sorkarna. Jag försökte mig på att skjuta dem med mitt nya salongsgevär. Bröd på detta vete blev rätt platt – det jäste inte upp.

Myndighetskontroll

Då och då får man läsa om krisperioder med matbrist och ransonering. Sistnämnda har väl inte alltid slagit igenom så där helt på landet. Litet åt det hållet var det nog här också.

Överheten bestämde sig för att hålla koll på köttproduktionen. Ett led i detta blev att utse slaktgodemän. Min far blev en sådan. Han skulle alltså kontrollera sin bror och andra släktingar och be-

kanta. Det säger sig självt, att det är en rätt omöjlig uppgift. Det blev att sitta vid köksbordet hos jordbrukarna och fråga: "Hur många kor? Hur många kalvar? Grisar?" Att gå ut i fähusen och titta som myndigheterna föreställde sig skulle närmast ha varit en oförlätlig skymf. Man måste ju bo kvar på orten!

Min far skaffade modersuggor 1938 och började producera smågrisar. Bland hans efterlämnade papper finns en slaktlicens för ett svin, som han själv uppfött. Det utfärdades den 15 februari 1949 av Edefors kristidsnämnd.

Det påminner mig om "Fimpen" Sjöholm, som uppträdde som rolighetsminister någon gång vid den tiden. Han berättade med tornedalsk brytning om mannen som bönade och bad hos den obevekliga myndigheten om att få slakta en gris. "Nå, får jak nu kå hem o lakta krisen?" Nej, det gick inte. "Om ja får en licens av han ska han få en höna av mej!" "Var har ni fått licens att slakta hönan?" "Jo, det var så att hönan självdog o vi tors inte äta den själva!"

Min mor hade sina åsikter om regeringen m.fl. Det skulle ha vädjats att bönderna inte skulle utnyttja situationen och höja priserna för mycket. Man skulle premieras efter kriget i stället. Men när det var över så var det tvärtom – man skulle nästan hämnas, ansåg min mor. Och vänsterfolket pläderade för margarin för att inte bönderna skulle få tjäna på smöret. Men den ekvationen medförde nog, att småbönderna som producerade smör missgynnades. I stället gynnade vänsterfolket storbönderna söderut, som stod bakom margarinproduktionen. 🌱

FRÅN BILENS BARNDOM

För mycket länge sedan läste jag i DET BÄSTA om vilka regler som infördes i Amerika i bilens barndom. Olika delstater kunde väl införa sina bestämmelser. En sådan var att bilen var så farlig att en man med röd flagga måste gå före bilen! Ett insiktsfullt uttalande var, att det var så krävande att köra bil att ingen kvinna någonsin kunde mäta med det.

Min far har för så där trettio år sedan upptecknat en visa från bilens barndom. Jag antar att det finns de som kan berätta något om den:

KYRKVÄRDENS AUTOMOBILHISTORIA

Jo saka var den, att min käring börja bråka och ville burdus liksom herrskapsfolk åka.

Å vår gamla trilla var int nog schangtil, så ho skull prompt ha en antermobil!

Ja börja förstås strax protestera, men kärringa ha vant sej att själv få regera. Så ja fick ge in, min gamla stofil, å gick bort å hyrde en antermobil.

Först fick ja en läxa där bort i butiken om skötsel av antermobil-mekanikern. Och hyrkusken gav mej sitt leaste smil, när jag åkte bort i hans antermobil.

Nå löckligen kom ja te sist fram te gårla, där kärringa min sto i siden o pråla. Ja stanna maskin, ho for in som ett il o skrek: Här ska åkas i antermobil!

Allt gårdsfolket stod kring oss å flina, å bocka sej för att vi blivit så fina. Å prästmor ho satt där så morsk å tran-kil, som om ho alltjämt åkt i antermobil.

Så vred ja på krana o släppte på krafta, men olyckligtvis blanda ja skafta.

Maskin han tog skutt o for av som en pil, men baklänges gick han vår antermobil.

O bilen han kved o han hoppa o skaka, o ja vred på kranerna fram o tillbaka. De raspa o gnall som plåt mot en fil, men ingenting stoppa vår antermobil.

Vi vrängde iväg ibland folke o fäna o körde rakt upp i hygget bland träna. O där bland stubbera fast som en kil, där satt vår eländiga antermobil!

O kärringa blev liksom slagen av skräcken o hoppa från bilen på huvud i bäcken. O vatten o skällsord flöt som ur en sil o landa på mej å min antermobil.

Sist lomma vi tebakars te stuga, härnäst får nog Brunte o trilla få duga. Ja tror int att kärringa mi blir så schangtil att åter ho frestar på antermobil.

Projekt GIDx KOM MED DU OCKSÅ!

Dis och Genlines gemensamma projekt GIDx, för indexering av husförhörslängder, är nu inne på tredje året. Mer än 1700 av landets församlingar är nu indexerade genom goda insatser av hundratals Dis-medlemmar. Under 2011 ska vi försöka komma i mål.

Genom att indexera husförhörslängderna hjälper man både sig själv och tusentals andra släktforskare att lätt hitta fram till rätt by eller gård utan tidsödande bladdringar i längderna, antingen direkt i Genlines databas, eller – via Dis egna system DISPOS – i övriga kyrkbokstjänster på nätet, Arkiv Digital eller SVAR. Kolla på www.genline.se/databasen/GIDx.php vilka församlingar som är indexerade, och prova att söka i någon av dessa i Genlines databas om du har Genline-abonnemang, eller genom DISPOS på www.dis.se om du använder Arkiv Digital eller SVARs databaser.

Du är välkommen att adoptera någon av de hittills ej indexerade församlingarna, t.ex. sådana som du forskar mycket på och där du kanske är lite extra bekant med förekommande by- och gårdsnamn.

Enklast kommer du igång genom att kontakta Gunvor Hjärtström på adressen gidx-samordnare@genline.se och tala om vilken eller vilka församlingar du vill indexera. Det finns en bra användarhandledning och du får CD-skivan Svenska Ortsnamn från Dis. Oavsett om du har Genline-abonnemang eller ej får du ett sådant utan kostnad under de ca 4–5 veckor (ibland mer) som du indexerar eller kontrolläser en församling.

Som en liten ytterligare sporre deltar GIDx-indexerare under 2011 i kvartalsvisa utlottningar av presentkort (1000 kr, 750 kr, 500 kr), dessutom får alla indexerare en kaffe-voucher för varje indexerad församling.

Sture Bjelkåker
Dis projektledare för GIDx
sture@dis.se

Peter Wallenskog
Genlines projektledare för GIDx
peter.wallenskog@genline.se

nya cd-skivor

Sveriges befolkning 1990 (DISCD#359)

Sveriges befolkning 1990 är en databas innehållande basfakta om de närmare 8,6 miljoner människor som var skrivna i Sverige i november 1990. Uppgifterna kommer från Skatteverkets mantalslängd för 1991. Skivan är ett utmärkt hjälpmedel för forskare, företag och myndigheter.

Systemkrav:

- Windows 98 eller senare
- Minst 800x600 punkter med 16-bitsfärg
- 128 MB RAM
- 970 MB ledigt hårddiskutrymme

Pris: 500 kronor i forskarstugan
525 kronor för postförsändelse

Föreningen Dis har skivan till försäljning.

Gör din beställning till Dis kansli på telefon 013-149043.

Stort TACK!
till föreningen Dis
och alla regionföreningar
för sköna blommor
på min högtidsdag

KJELL WEBER

insändare

Skicka din insändare till diskulogen@dis.se. Diskulogen förbehåller sig rätten att koncentrera insändare.

Ang. kommit långt tillbaka itiden

Jag vill kommentera Ingemar Ivarssons artikel i nr 91 "Har någon medlem kommit längre tillbaka i tiden?"

Tack Ingemar Ivarsson för en riktigt rolig skröna! Mina tankar vid läsningen gick osökt till "Hundraåringen som hoppade ut genom fönstret och försvann".

INGEGERD RUDSÄTER
MEDLEM I DIS-FILBYTER

Från styrelsen...

Styrelsen hade möte 12–13 februari. Vi diskuterade årets motioner, fyra stycken, och annan formalia (verksamhetsberättelse, förvaltningsberättelse, med mera) inför årsmötet.

För fadderorganisationen beslutade vi att Håkan René – förutom DISGEN – tar det organisatoriska ansvaret för Reunion, DISGEN/Mac, DISGEN/Linux, Min Släkt och Holger. Vi vill härmed likställa alla faddrar och program inom Dis.

Vi beslutade att anställa en webban-svarig på deltid 25 %.

Utvecklingen av DISGEN rullar vidare med design av "DISGEN 9" med omfattande ändringar i den underliggande databasmotorn. Det blir ett (litet) utveck-

larmöte i Linköping 19–20/3. Det blir troligen en ny utgåva med felrättningar, kallad DISGEN 8.2b, till försommaren.

Det är på gång med ett nytt medlemsregister i föreningen. Det gamla i Microsoft Access har gjort sitt. En specifikation är under utarbetande och därefter sker upphandling av arbetet.

Vi påbörjade en principdiskussion om Diskulogen. Denna fortsätter på nästa styrelsemöte i Västerås, då med redaktör Anna Linder närvarande.

Vad gäller DISBYT rapporterades att en ny server är färdig att tas i drift. Kontakt är tagen med Dis-Norge om samarbete kring vidareutveckling. 🐼

DANIEL BERGLUND

Medförfattare söktes!

Jag håller på att planera en webbaserad utbildning om DISGEN och söker därför medförfattare eller tekniska medarbetare. Med flera medarbetare är det lättare att tillgodose den varierade elevgruppens behov.

Är du intresserad?

Kontakta Bengt Kjollerström på e-post bengt@kj2.se, så får du mer information.

Avlidna Dis-medlemmar

314	Gun Mauritzson, Timmernabben
406	Agne Malm, Växjö
1800	Jan Tosting, Bara
1963	Björn Rosqvist, Finland
3106	Nils Klingfors, Vallentuna
4015	Josef Bernskiöld, Västra Frölunda
4059	Jan Edvinsson, Stockholm
4945	Arne Hedrén, Linköping
5384	Bertil Haslum, Sundsvall
6283	Tage Åkerström, Broakulla
6289	Elsy Svantesson, Vårgårda
7126	Göran Boström, Sundsvall
7699	Birger Söderberg, Sundsvall
8457	Per Maxstad, Skattkärr
9230	Olle Björklund, Grödinge
10341	Olle Ivarsson, Norrköping
10448	Bertil Jönsson, Järfälla
10978	Stig Öhgren, Hisings Kärra
11329	Sune Hedin, Östra Frölunda
12110	Ulla Hallberg, Bankeryd
14058	Per Kjellstrand, Södra Sandby
14263	Jan Holmberg, Boliden
14557	Sture Mobaeck, Åtvidaberg
15073	Agneta Blomé, Jönköping
20196	Bertil Pettersson, Eskilstuna
20336	Hans Melin, Hudiksvall
21528	Sture Jacobsson, Umeå
23353	Carl Eje Granquist, Filipstad
23470	Sten Bruun, Frändefors
25010	Jan-Christian Montelius, Danderyd
25683	Rolf Edlund, Husby-Rekarne
26097	Sverker Almqvist, Lerum
26355	Bo Holmström, Falköping
27226	Kjell Vikner, Södertälje
27596	Harald Filipsson, Dalum
29307	Ingemar Eklöf, Kalmar
29312	Lennart Åkesson, Karlskrona
29316	Sven-Ragnar Florin, Sundsvall
29436	S-H Ekstrand, Vendelsö
30045	Kent Manfredsson, Nykvarn
31674	Rolf Wickma, Hyllinge
34108	Bo Liljeberg, Lund
34939	Lars Nilsson, Uppsala
37164	Birgit Klasér Bergqvist, Enhörna
38460	Harro Kolb, Ängelholm
39328	Gull-Britt Ekström, Surte
40404	Gunvor Langton, Floda
41345	Georg Malm, Bromma
41883	Ulf Ohlsson, Gamleby
42154	Lars-Erik Fredriksson, Haverdal
43639	Britta Löwegren, Västerås
44076	Roland Ljungström, Skövde
44765	Sten Dalbom, Solna

Dis kansli informerar

Dis kansli har öppet 09:00–16:00 alla vardagar, med lunchstängt 12:00–13:00.

🔑 Vi svarar på allmänna medlemsfrågor eller lotsar dig vidare till rätt person

🔑 Ditt medlemsnummer består av enbart siffror.

🔑 Ditt användarnamn och lösenord består av tre små bokstäver plus siffror (inga mellanrum).

🔑 Om du glömt medlemsnummer, användarnamn eller lösenord kontakta Dis kansli på telefon 013-149043, eller via mejl dis@dis.se.

🔑 Medlemsförteckningen på Dis hemsida är inte detsamma som Dis medlemsregister. Vill du synas i förteckningen måste du ge ditt medgivande.

medlemsbeställningar

Medlemsbeställningar

Medlemmar kan beställa från Dis på vår hemsida www.dis.se > Föreningen > Beställningar eller genom att ringa Dis kansli på telefon 013-149043.

Ange alltid medlemsnummer vid kontakt med kansliet!

DISGEN

- DISGEN 8.2a 750 kr
- Uppgradering 350 kr (uppgradering från DISGEN version 8.1 eller äldre)

För den som vill köpa en uppgradering krävs oavbrutet medlemskap sedan förra köpet av DISGEN.

Dis-pin

Dis-pin email/gulmetall 25 kr

Äldre nr av Diskulogen

- 1 mån av tillgång 20 kr/nr

Böcker

Sorsele: Samesläkter, del 1, 150 kr
Sorsele: Samesläkter, del 2, 200 kr
Sorsele: Samesläkter, del 3, 250 kr
Sorsele: Samesläkter, del 4, 300 kr
av Thea Hälleberg

Register till vigsellängder

Se Dis hemsida.

Betala alltid i förskott till Dis plusgirokonto 14033-5 eller bankgiro 5009-6742. Porto ingår i priserna. Ring Dis kansli vid frågor!

faddrar & disbytombud

Reunion/Mac

Helge Olsson, Anderslöv 0410-20002
helge@dis-syd.se

Gunilla Hermander, Hudiksvall 0650-94188
macnilla@telia.com

Micael Korndahl, Åre 0647-664777
micael.korndahl@gensoft.se

Kerstin Farm, Sundsvall 060-679111
kerstin.farm@telia.com

Äldre DISGEN/Mac

Kerstin Bjernevik, Kista 08-7511630
kerstin.bjernevik@bredband.net

Kerstin Olsson, Eslöv 0413-31025
kerstin.olsson17@comhem.se

Sven Olby, Västerås 021-20494
sven.olby@telia.com

Min Släkt/PC

Elinor Elmborg, Södertälje 08-55013205
eelmborg@gmail.com

Kjell Croné, Göteborg 031-159538kv
kjell.crone@home.se

Annelie Lindgren Kedehag, (033-288388)
Bollebygd kv
petared@gmail.com

Bo Svartholm, Frösön 063-44286
bo.svartholm@snf.se+

Holger/PC

Kenneth Mörk, Sala 0224-77572
kmsala@sheab.net

DISBYT-ombud (Sverige)

Carl-Olof Sahlin, Täby 08-7563314
carl-olof.sahlin@telia.com

Charlotte Börjesson, V. Frölunda 031-478093
charlotte.borjesson@telia.com

Donald Freij, Värnamo 0370-650793
donald@freij.se

Hans Vappula, Landvetter 031-945132
hans.vappula@gmail.com

Håkan Asmundsson, Linköping 013-154126
hakan@asmundsson.nu

Rolf Eriksson, Vikingstad 013-81283
rolferiksson@brevet.se

Boine Nurmi, Västerås 021-417344
boine.r@nurmi.nu

Bernth Lindfors, Njurunda 060-31524
bernth.lindfors@telia.com

DISBYT-ombud (Sverige & Finland)

Gunnar Bergstedt, Stockholm 08-250966
gunnar.bergstedt@gfh.se

Dis Arkiv

c/o Jan Nilsson, Lagerlöfs väg 14, 245 32 Staffanstorps
dis_arkiv@dis.se 046-255788kv

Sedan förra Diskulogen har Marianne Munktel, Göran Thomassen, Per-Anders Hörling och Lars Westerström slutat som faddrar. Kjell Weber har slutat som ansvarig för Dis Arkiv. Dis tackar för deras värdefulla insatser.

Nya DISGEN-faddrar är Christina Claeson och Donald Freij. Ny fadder för Min Släkt är Kjell Croné. Ny ansvarig för Dis Arkiv är Jan Nilsson.

Faddrarna har talat om på vilket sätt de helst vill bli kontaktade. Den kontaktinformation som inte står inom parentes bör användas i första hand. Faddrarna är listade i postnummerordning.

DISGEN/PC Sverige

Fadderlista i postnummerordning

Rolf Ahlinder	Handen	08-7771996	(rolf.ahlinder@dis-ost.se)
Stig Geber	Uttran	08-53030734kv	(stig.geber@telia.com)
Håkan René	Vällingby	08-57974560 dag	(hakan.rene@gmail.com)
Carl-Göran Backgård	Åkersberga	08-54061136	(cg@milstolpen.org)
Bengt Kjellerström	Lund	046-126018	(bengt.kj@bredband.net)
Holger Andersson	Lund	046-355180	(holger.andersson@lsn.se)
Anders Larsson	Svedala	040-400233	anders@dis-syd.se
Jan Nilsson	Staffanstorps	046-255788kv	(fotojanne@bredband.net)
Gunnar Persson	Höganäs	042-330515	(gunnar.persson@mailbox.swipnet.se)
Caj Nilsson	Svalöv	caj.nilsson@tele2.se	
Rune Jönsson	Kristianstad	044-245217	(runejoensson@telia.com)
Ove Billing	Laholm	0430-14120	(od@laholmo.net)
Donald Freij	Värnamo	(0370-650793)	donald@freij.se
Arne Sörlöv	Tving	0455-70304	(arne@sorlov.com)
Jan Jutefors	Rockneby	0480-66565kv	(jan.jutefors@telia.com)
Christina Claeson	Göteborg	031-159538kv	ch_claes@hotmail.com
Ingrid Länestad	Västra Frölunda	031-471847dag+kv	(lannestad@hotmail.se)
Jan-Åke Thorsell	Västra Frölunda	031-291155	(jama.thorsell@spray.se)
Kent Lundvall	Uddevalla	0522-74740	(k.lundvall@telia.com)
Karl-Erik Lerbro	Kinna	0320-13235dag+kv	(karl-e.Lerbro@telia.com)
Börje Jönsson	Eksjö	0381-10840	(b_json@hotmail.com)
Karl-Edvard Thorén	Linköping	0708-594629 dag+kv	(karlet@comhem.se)
Torsten Ståhl	Norrköping	011-148066	(totta.stahl@telia.com)
Elisabeth Molin	Havdhem	0498-481377	(elisabeth@snevide.com)
Stig Svensson	Flen	0157-70138	(runeby@telia.com)
Gunnar Jonsson	Säffle	0533-10559	dis707@kilagenealogen.se
Jan Wallin	Örebro	(019-183830kv)	jan.wallin.orebro@telia.com
Claes Embäck	Gävle	026-192500	(classe.e@tele2.se)
Kurt Wikholm	Gävle	026-102344	(kwikholm@gmail.com)
Tony Rodin	Bollnäs	(070-3506304)	tony.rodin@gmail.com
Staffan Bodén	Iggesund	0650-561417	(sbgen@tyfonmail.se)
Bodil Orremo	Frösön	063-44666	(bodil.orremo@bredband.net)
Arne Bixo	Fränsta	0691-30502	(arne.bixo.dis@telia.com)
Joacim Söderström	Sundsvall	060-155030	(joacim.h.soderstrom@telia.com)
Örjan Öberg	Härnösand	0611-22188	(orjan@baksksku.se)
Peter Johansson	Örnsköldsvik	0660-375567	(peter.johansson-oer@telia.com)
Lennart Näslund	Örnsköldsvik	0660-372109kv	(lintagan@home.se)
Sigurd Nygren	Umeå	090-186487 kv	(sigurd.nygren@ersboda.ac)
Laila Larsson	Ersmark	0910-720041	(laila.tuva@telia.com)

DISGEN/PC Danmark

Georg Agerby Brändby +45-43965337 g.agerby@jubii.dk

Finland

Henrik Mangs Vasa +358-500268361 kv henrik.mangs@netikka.fi

DISGEN/PC Norge

Knut Egil Hamre Halden +47-69176169 keh-dis@online.no

Alf Christophersen Songe +47-37164209 alf.christophersen@medisin.uio.no

DISGEN/Linux Sverige

Roy Johansson Götene 0511-58020 dag+kv royklea@gotinet.com

Peter Landgren Brunskog 0570-53021 peter.talken@telia.com

Gunnar Jonsson

Ålder: 52 år.
 Bor i Säffle.
 Släktforskat i 31 år.
 Medlem i DIS sedan 1987.
 Fadder för DISGEN sedan 1998.
dis707@kilagenealogen.se
www.kilagenealogen.se

Jag jobbar som hyvelmästare på Värmlands Trä i Säffle. Då vi jobbar skift både bittida och sent har jag enbart min e-postadress som kontaktsväg som fadder, vilket en del medlemmar tyvärr inte respekterar.

Förutom släktforskning sysslar jag en hel del med fotografering. Släktforskningen har också fört in mig på torp- och bygdeforskning. Amatörtradition finns med på ett hörn, men har legat i träda några år. Som sekreterare och webmaster för Värmlands Släktforskarförening har jag således inga större problem att fylla min lediga tid.

Jag blev medlem i DIS och köpte DISGEN 3.5. Med programdelarna på två disketter och en flock per datadiskett var det en upplevelse. Eftersom jag varit med så länge sitter tangentkommandona där de ska. Då man skriver mycket text kan det vara jobbigt för handleden att lämna tangenterna för att använda musen. Försök därför lära er så många kortkommandon som möjligt.

Även jag vill flagga för säkerhetskopiering. Har i år hjälpt en användare att få in en halvårs-gammal säkerhetskopia. En annan hade bytt dator och experten som fanns till hjälp hade inte kopierat över flockfilerna. Bara att börja om från början! Numer är det ju så enkelt att göra på t.ex. ett USB-minne – ingen ursäkt finns.

Jag rekommenderar starkt att använda DISGEN-orter. Utskriftstypen Släktmatrikel är en favorit. Att dela upp sin forskning i flockar tycker jag också är en fördel. Fotografier och

bilder i släktforskningen lättar upp den annars grå textmassan.

Min mors anor finns till största delen i Kila socken strax norr om Säffle. Jag har där i 20 års tid varit med i en bygdeinventering för östra delens tolv hemman. Alla skattelängder från 1540 samt ett antal domböcker m.m. har gått igenom, vilket även gett mycket för min egen släktforskning. På farfars sida finns anorna längs Klarälven i Värmland, medan farmor kommer från Säbrå utanför Härnösand. Där finns bl.a. släkten Grafström från Gräfte i Stöde bland anorna.

De flesta av mina anor är vanliga hederliga bönder och torpare. Men en och annan präst och soldat har också smugit sig in. Att prästen 1614 fick skattefrihet för sitt ärvda hemman, gjorde att domböcker m.m. ledde mig bakåt till första hälften av 1500-talet på denna gren.

Just häradsrättens handlingar kan ge mycket kött på benen i forskningen. Bl.a. domböcker, bouppteckningar och uppbud/lagfarter. Lantmäteriets gamla kartor sätter anorna på rätt plats i hemmanet. Hittar man en soldat är generalmönsterrullorna en given källa, liksom synprotokollen för soldattorpen.

Den helt suveräna databasen DISBYT ger mig många bra tips när jag har svårt att komma vidare. Jag vill i sammanhanget uppmana alla medlemmar att skicka in till DISBYT, man behöver inte skicka in hela databasen, det går att göra urval. 🐼

Ordförande

Daniel Berglund,
 Hängestensvägen 38, 421 67 Västra Frölunda,
 031-443 143,
daniel.zz.berglund@gmail.com

Vice ordförande

Eva Dahlberg, Brunnsgratan 28, 553 17
 Jönköping, 036-169 857,
eva_dahlberg@bredband.net

Sekreterare

Elisabeth Leek, Norra Notåsa,
 573 73 Sunhultsbrunn, 0140-212 25,
elisabeth.leek@telia.com

Ekonomiansvarig

Marianne Strömberg, Sleipnervägen 13 2tr
 136 42 HANDEN, 08-777 66 82
marianne.stromberg@bredband.net

Övriga ledamöter

Charlotte Börjesson
 Tenorgatan 8, 421 38 Västra Frölunda
 031-478093, charlotte.borjesson@telia.com

Ingvar Sahlin

Sylvestergatan 5, 411 32 Göteborg
 031-168880, 0766-368880
ingvar.sahlin@gmail.com

Kjell Croné, Odinsgatan 20 B,
 411 03 Göteborg
 031-159538kv, kjell.crone@home.se

Josefine Nilson, Brunstorpssvägen 26 A
 561 36 Huskvarna
 036-145450, josefine-nilson@swipnet.se

Bo Kleve, Solhaga 7, 582 47 Linköping,
 013-104 204, bok+dis@kleve.se

Ulf Frykman

Arrendegatan 5, 583 31 Linköping,
 013-2149 37, ulf.frykman@comhem.se

Karl-Ingvar Ångström

Hemmansvägen 87,
 871 53 Härnösand, 0611-203 41,
karl-ingvar.angstrom@telia.com

Valberedning

Sammanställande: **Sture Bjelkåker**,
 013-150902, sture.bjalkaker@comhem.se

Dis-Nord

c/o Rolf Fräki, Stationsvägen 17,
953 93 Karungi, 0922-300 62,
ordf_nord@dis.se
Hemsida: www.dis-nord.se
Ordf: Rolf Fräki

Dis-Nord, den nordligaste regionföreningen i Dis, har Norrbottens och Västerbottens län som sitt verksamhetsområde.

Under uppbyggnaden av föreningens verksamhet insåg styrelsen att indelningen i fyra sektioner skapade för stora geografiska områden. Styrelsen beslutade då att söka kontaktpersoner på alla större orter istället. På mycket stora orter kan uppdraget delas mellan flera personer. Kontaktpersonernas uppgift är i första hand att:

- vara styrelsens förlängda arm på orten
- svara på medlemmarnas frågor eller slussa dem till rätt ställe/person för att få hjälp
- ta emot förslag från medlemmar om önskade aktiviteter/kurser på resp. ort
- vara behjälpliga med att boka lämplig lokal och införskaffa fika vid träffar/kurser
- vara behjälpliga med att, vid behov, sätta upp affischer på resp. ort

Dis-Mitt

c/o Lilliesköld, Johannedalsv 150,
863 36 Sundsbruk,
060-155 030, ordf_mitt@dis.se
Hemsida: www.dis-mitt.se
Ordf: Kurt Wikholm

Årsmötet i Bredsand

Dis-Mitt höll sitt årsmöte i Kus-tens lokaler i Bredsand, söder om Sundsvall, den 12 februari. Många medlemmar hade sökt sig till årsmötet. Sedvanligt årsmöte hölls med ekonomisk redovisning samt verksamhetsberättelse för 2010 där vi gick igenom hur året gått med olika aktiviteter tillsammans med våra samarbetsföreningar i regionen. Valberedningen lade fram sina förslag för mötesdeltagarna angående styrelsen. Till ordförande på ett år valdes jag, Kurt Wikholm från Gävle, och övriga styrelsemedlemmar kan ni se på vår hemsida. Efter årsmötet blev det en föreläsning av mikrobiologen Karolina Gullsby från Gävle som föreläste i ämnet DNA och släktforskning.

I Gävle fortsätter jourhavande släktforskare på Statsbiblioteket följande datum: 12 mars, 26 mars och 9 april innan det blir sommarledigt.

JLS i Östersund fortsätter med sina forskarkvällar i sin lokal på Samuel Permans Gata 37.

I Ö-vik finns lokalen på Ångermanlandsgatan 28A och följande dagar håller lokalen öppet från klockan 10.00–19.00:

Tisdagar 11 januari– 26 april, samt den 5 juli –2 augusti.

Sundsvall är Dis-Mitt-värd den första onsdagen i månaden som ansvarig för problemlösning. Lokalen finns på adressen Kusten, Bredsand söder om Sundsvall, nere i källaren.

KURT WIKHOLM

Dis-Bergslagen

Ekevägen 2 B, 72218 Västerås,
021-14 33 61
ordf_bergslagen@dis.se
Hemsida: www.dis-bergslagen.se
Ordf: Brage Lundström

Vi har sedan 8–10 år en grupp i Dis-Bergslagen som vi kallar funktionärer. Dessa 6–8 personer träffas två fredagar per år, för att dels utveckla oss själva som föreläsare/utbildare och dels jobba fram nya ämnen att ta upp på tematräffar och andra sammankomster. Vid senaste sammankomsten i Örebro den 21/1 diskuterades: Vårt utbildningsmaterial i DISGEN 8.2a, Distansundervisning i släktforskning, Drop Box för styrelsen och funktionärerna i Dis-Bergslagen, Nya ämnen att behandla vid Tematräffar.

Utbildningsmaterialet revideras för närvarande och en ny upplaga kommer att tryckas när detta är klart. Priset är 200:- plus frakt som anges på vår hemsida. Förslag till "Distansundervisning" arbetar Kjell Hasselroth i Karlstad med. Kjell har även motionerat till Dis årsmöte om detta. Drop Box är upprättad för styrelseledamöterna och funktionärerna i föreningen. I vår tidning "Disponibelt" har Göran Thomasson en artikel om detta. Där finns bl.a. protokoll, stadgar, tidningar och nedladdningsbara gratisprogram att hämta. Ett mötestema som diskuterades är att presentera sin forskning enligt modellen *Vem tror du att du är?*. En sådan tematräff kommer att äga rum i Västerås den 3 april. En enkel handledning är under framtagande och kommer att finnas på vår hemsida under våren.

Bild på deltagare vid senaste träffen bifogas.

BRAGE LUNDSTRÖM

Dis-Öst

Anderstorpsvägen 16,
171 54 Solna, 08-7511630,
ordf_ost@dis.se
Hemsida: www.dis-ost.se
Ordf: Kerstin Bjernevik

Hela hösten 2010 gick åt till flytten till de nya lokalerna, på samma adress som tidigare. Vi börjar nu komma i ordning och under våren har vi klarat av en stor del av våra kvällsaktiviteter. Judisk släktforskning, Gedcom och Källkritik vid forskning i digitala källor har varit några av våra ämnen.

I februari hade vi ett Öppet Hus med våra grannar på Anders-torpsvägen, d.v.s. Genealogiska Föreningen, Stor-Stockholms Genealogiska Förening, Föreningen för Smedsläktforskning, Sällskapet Vallonättlingar och Föreningen G-gruppen. Vi hade dels ett gemensamt program med möjlighet för varje förening att presentera sig och dels visning av de egna lokalerna.

Vårens kurser i Dis-Öst är nu i full gång och tillströmningen har varit god den här terminen. Våra kurser är ett viktigt inslag i vår verksamhet. Övrig tid är planen att i lektionssalen bedriva digitala kvälls- eller helgundersökningar. Vi har funnit att det är ett trevligt och givande sätt att umgås och forska för att samtidigt kunna hjälpa nybörjare på rätt väg. Till våra studiebesök försöker vi blanda muséer, arkiv och andra kulturella sevärdheter med litet historia. Det har vi kunnat konstatera att många av de platser vi besökt ofta döljer en oändlig möjlighet till att göra släktfynd.

Men flera intressanta föredrag återstår och framför allt har vi den årliga, vårliga resan till Leksand och Släktforsknars Hus för en forskarhelg, 13-15 maj.

KERSTIN BJERNEVIK

Dis-Filbyter

c/o Rolf Eriksson, Barrskogsv. 28,
59059 Vikingstad,
013-81283, ordf_filbyter@dis.se
Hemsida: www.dis-filbyter.se
Ordf: Rolf Eriksson

Dis-Väst

c/o Jan-Åke Thorsell, Björkedals-
gatan 7, 426 68 Västra Frölunda,
031-291155, ordf_vast@dis.se
Hemsida: www.dis-vast.o.se
Ordf: Jan-Åke Thorsell

Dis-Småland

c/o Timander, Landshövdingeg. 10,
39231 Kalmar
ordf_smaland@dis.se
Hemsida: www.dis-smaland.se
Ordf: Rainer Timander

Dis-Syd

Porfyrvägen 20,
22421 Lund,
ordf_syd@dis.se
Hemsida: www.dis-syd.se
Ordf: Jan Nilsson

När jag skriver detta håller vin-
tern oss fortfarande i ett fast
grepp, men vi vet att våren är på
väg. Våraktiviteterna med våra fö-
reläsningar har startat och är som
vanligt välbesökta.

Den 17 februari var vi ett tju-
gotal, bl.a. DISGENS kartspecialist
Björn Johansson, som bänkade
oss i scoutlokalen i Forskarstu-
gan för att få lyssna till ämnet *Info
från kartor*. När Anders Vistby tog
till orda berättade han om rå och
rör, märkningar av gränser i natu-
ren och beskrev de stenar som
placerats ut samt hur de vinklats
för att man ska förstå åt vilket håll
gränsen fortlöper. Sedan fick vi en
förklaring av hur markeringarna
visades på historiska kartor.

Livliga diskussioner hördes på
kafferasten och jag tror alla läng-
tar till sommaren då vi kan gå ut
och praktisera det vi lärde oss.
Ut i skogen med kartor och GPS.
Kanske inte direkt släktforskning
men mycket närliggande och en
chans att komma från datorn en
stund.

När vi återställt lokalen och
skulle åka hem blev Björn och An-
ders kvar i forskarstugan. Klockan
22.00 fick jag ett foto på mejlen
där de båda satt framför en lap-
top i soffan i Forskarsalen. Stora
leenden och tindrande ögon visar
att de hade roligt och etablerat ett
samarbete. Senare uppgift gav vid
handen att de inte gick hem för-
rän 23.30.

ROLF ERIKSSON

Årsmöte i Grimeton

Ett extra spännande och intres-
sant vårmöte går av stapeln den
1 maj då vi hälsar alla intres-
serade välkomna till Grimeton,
ett av Sveriges 14 världsarv. Det
kommer att vara flera utställare
på plats under dagen och en guid-
ning ingår i entréavgiften på 50
kronor.

Vi kommer att hyra två bus-
sar till Grimeton: en buss går
från Göteborg, via Mölndal och
Kungsbacka och eventuellt Var-
berg, den andra utgår ifrån Sköv-
de och går via Falköping, Ulrice-
hamn och Borås.

Pris: 150 kr från Göteborg
225 kr från Skövde

Anmälan från Göteborg:

Kjell Weber
wbr@globalnet.net

Anmälan från Skövde:

Lars Westerström
0708-86 06 77
lars.westerstrom@swipnet.se

Senaste anmälningsdatum för
bussresan är den 11 april.

Vi erbjuder möjlighet att släkt-
forska på egen hand i våra fina
lokaler på Götaforsliden 13 A
övre på tisdagar, kl 10–20. An-
mäl er på telefon 0768-52 61 65
(mobilsvar). Det kostar endast 20
kronor för tre timmar.

Det kommer att hållas tre tema-
kvällar under vårterminen. Flera
kurser, i samarbete med Studie-
förbundet Vuxenskolan, kommer
också att hållas under vårtermi-
nen.

CHRISTINA CLAESON

Föreningens årsmöte ägde rum på
Brofästen hotell och konferens i
Kalmar, lördagen den 5 mars.

Kursverksamhet

Den planerade grundkursen i
DISGEN i Kalmar är i full gång. I
utgångsläget hade vi planerat en
kurs med ca åtta deltagare, men
responsten var så stor att vi nu kör
med två kurser å 12 deltagare.

Som läromedel använder vi
den bok som är framtagen för
DISGEN 8.2a. Till detta har vi en
Powerpointpresentation utveck-
lad av vår egen medlem Börje
Jönsson. En utvärdering av kurs
och kursmaterial sker vid kurslut.

I höstas skickade vi ut en enkät
där vi bl.a. frågade våra medlem-
mar vilka kurser som var mest in-
tressanta. Av svaren att döma var
intresset klent. Efter diskussion i
styrelsen beslöt vi att skicka en
personlig inbjudan till kurs – i
detta fall en grundkurs i DISGEN
– efter tre timmar hade vi 24 an-
mälningar!

Styrka av denna framgång pla-
nerar vi nu att sända personliga
kursinbjudningar till alla medlem-
mar boende på större orter i
regionen. I första hand blir tyngd-
punkten på grundkursen, därefter
inriktar vi oss på påbyggnadsut-
bildningar.

För att leva upp till denna am-
bitionsnivå behövs fler utbildare.
Du som är intresserad av utbild-
ningsfrågor – börja med att delta
som medhjälpare till våra erfarna
utbildare. Välkommen till vårt
gång av utbildare. Och god fort-
sättning med din släktforskning
med hjälp av DISGEN.

RAINER TIMANDER

Upprop

Skånes Hembygdsförbunds års-
bok 2011 ska behandla skånsk in-
dustrihistoria från efterkrigstiden
till idag. Det blir berättelser om
arbete och erfarenheter, yrkes-
roller och yrkesidentiteter, varvs-
arbetare och päreplockerskor.
Man vill skildra industrin både i
tätort och på landsbygd. Barns
och kvinnors verklighet ska fram-
hållas likväl som männens. Hem-
bygdsförbundet vill ha hjälp med
berättelser!

De söker bilder, minnesberät-
telser, tidningsurklipp och före-
mål som skildrar arbetskraftsin-
vandringen under efterkrigstiden,
särskilt till mindre orter i Skåne.
Vilka kom och till vilka industri-
er? Vilka yrken företrädde de?
Hur togs de emot? Vilken bety-
delse hade invandringen för byg-
den? Vilka avtryck, synliga ännu
idag, lämnade den? Hur fungerade
mötena med ortsborna? Har du
egna minnen av sådana möten?

Skicka i så fall, senast den 6 maj
2011, in bilder, helst digitalt, och
högst en halv A4-sida text om
dina minnen till maria.casagrande@skaneshembygdsforbund.se.

Årsmötet i Sölvesborg

Dis-Syd höll sitt årsmöte sönda-
gen den 10 april i Sölvesborg, i det
fagra Blekinge. Mötet hölls i sta-
dens Folkets Hus. Årets föredrag
handlade om Snapphanar.

MATS J LARSSON

BO LUNDGREN

Avsändare:
Föreningen DIS,
Gamla Linköping, 582 46 LINKÖPING

POSTTIDNING **B**

*Varför bli medlem i
Föreningen DIS?*

DISBYT

Få tillgång till vår släktdatabas
med över 23 miljoner poster.

DISGEN

Köp Sveriges mest spridda släkt-
forskningsprogram med support.

DISKULOGEN

Få en tidning 4 gånger per år med
det senaste inom området dator-
hjälp och släktforskning.

FORSKARSTUGAN

Få tillträde till forskarstugan i Lin-
köping där du kan testa CD-skivor,
abonnemang och läsa släktfors-
kartidningar.

REGIONFÖRENINGAR

Få tillgång till regional verksam-
het med kurser, möten och extra
medlemsservice runt om i landet.

I stugan kan du forska i mer än hundra
CD-skivor. Du kan också forska med
hjälp av ett antal abonnemang på inter-
net som t.ex. folkräkningar i USA och
Sverige, skannade kyrkböcker i Sverige
och lokala databaser för Östergötland
och Linköping.

Stugvärdar finns i forskarstugan varje
dag kl. 13–16. Ring gärna före besök då
det ofta är fullsatt vid datorerna.

www.dis.se

Gamla Linköping, Hovslagaregatan 3
013-149043
måndag–fredag kl 9–12 och 13–16